

●●●●● 5 2

Ratkovićeve večeri poezije

3 4 5

Septembar 2022.

Ratkovićeve
večeri
poezije

Bijelo Polje 2022.

IZDAVAČ

JU Ratkovićeve večeri poezije

ZA IZDAVAČA

Kemal Musić, direktor

REALIZACIJA

Dragić Rabrenović, Izet Erović, Elvira Badžić, Azra Mulić

PRIPREMA

Željko Madžgalj

TIRAŽ

100

ŠTAMPA

VBR Grafika

SAVJET JU RVP: Radoman Čečović (predsjednik), Marinko Vorgić, Elvira Badžić, Edin Smailović, Danilo Lompar

ŽIRI: Pavle Goranović (predsjednik) MNE, Jovana Bojović MNE, Dobrivoje Stanojević (SRB), Ivica Prtenjača (Hrvatska), Elvedin Nezirović (BiH)

03 Septembar
Subota

10:00h

UVODNO PISMO

Promocija knjige "Tršo" dobitnika nagrade
"Risto Ratković" za 2020. Saladina Dina Burdžovića
Razgovor: Edin Smailović i autor

POETSKI INTERMECO

Antologija Pavle Goranović
Poeziju Pavla Goranovića govore: Žana Gardašević,
Petar Novaković i Vladimir Savićević

12:00h

TUMAČENJE POEZIJE

Književna radionica za srednjoškolce sa
prof. dr Nedžadom Ibrahimovićem

13:00h

U SUSRET POEZIJI

Promocija knjige „Heterotopija“ prošlogodišnje dobitnice prve nagrade
Ratkovićevih večeri poezije Nataše Gudelj
Učestvuju: Amar Mulabegović, Izet Erović i autorka

16:00h

ZAŠTO PIŠEMO

Promocija knjige "Ljubavne i druge strašne pjesme" prošlogodišnjeg
dobitnika nagrade "Risto Ratković" Nedžada Ibrahimovića
Učestvuju: Marinko Vorgić i autor

18:00h

HIMNA ČOVJEKU

Omaž Jevremu Brkoviću
Učestvuju: Tatjana Đuričić Bečanović i Radoman Čečović
Poetski performans studenata Filozofskog fakulteta u Nikšiću

19:00h

ZUB VREMENA

Likovna izložba Gorana Četkovića

19:30h

SVEČANO OTVARANJE 52. RVP

20:00h

ENO GA, PO MORU TEČE LIM (Međunarodno pjesničko veče)

Učestvuju: Tanja Bakić (MNE); Milica Milenković (SRB);
Danilo Lompar (MNE); Elvedin Nezirović (BiH); Vladimir Martinovski (S. MAK);
Nedžad Ibrahimović (BiH); Obrad Nenezić (MNE)

21:00h

DŽENTLMEN

Antikabare, poetsko-muzički performans

04 Septembar
Nedjelja

10:00h

KAFA SA PISCEM

Razgovor: Zvonko Karanović i Edin Smailović

11:00h

IZMEĐU ČOVJEKA I NEBA

Sjećanje na Ljupčeta Ratkovića
Učestvuju: Abaz Dizdarević i Kemal Musić

POETSKI INTERMECO

Antologija Pavle Goranović
Poeziju Pavla Goranovića govore: Žana Gardašević,
Petar Novaković i Vladimir Savićević

12:00h

TUMAČENJE POEZIJE

Književna radionica za srednjoškolce sa
prof. dr Nedžadom Ibrahimovićem

16:00h

NOVA ČITANJA

(Okrugli sto na temu „Savremena književnost i čitalac")
Učestvuju: Ivica Prtenjača (HRV), Nedžad Ibrahimović (BiH);
Amar Mulabegović (MNE); Marinko Vorgić (MNE); Dženan Kos (BiH);
Nadija Rebronja (SRB); Zvonko Karanović (SRB); Adnan Repeša (BiH);
Vladimir Martinovski (S. MAK); Saladin Dino Burdžović (MNE - Njemačka);
Fahredin Šehu (Kosovo); Tanja Bakić (MNE); Radoman Čečović (MNE);
Dobrivoje Stanojević (SRB)
Moderator: Dragić Rabrenović

18:00h

TREBALO BI SAKUPLJATI LONDŽU

Promocija izabranih djela Avda Međedovića
Učestvuju: Aleksandar Čogurić, Hodo Katal, Sead Husić i Kemal Musić
Moderator: Rafet Mulić

21:00h

ENO GA, PO MORU TEČE LIM (Međunarodno pjesničko veče)

Učestvuju: Darja Vučićević (MNE); Zvonko Karanović (SRB);
Kemal Mujičić Artnam (Hrvatska); Ranko Mićanović (MNE);
Dragan Jovanović Danilov (SRB); Umihana Krilićević Omerović (BiH);
Ivica Prtenjača (Hrvatska)

05 Septembar
Ponedjeljak

10:00h

KAFA SA PISCEM

Razgovor: Ahmet Murat i Dragić Rabrenović
Prevodilac: Mehdi Šabanadžović

POETSKI INTERMECO

Antologija Pavle Goranović
Poeziju Pavla Goranovića govore: Žana Gardašević,
Petar Novaković i Vladimir Savićević

12:00h

TUMAČENJE POEZIJE

Književna radionica za srednjoškolce sa
prof. dr Nedžadom Ibrahimovićem

15:00h

PROGRAM ZA MLADE PJESNIKE

Nastup finalista ovogodišnjeg konkursa RVP za pjesnike do 27 godina i
proglašenje dobitnika prve, druge i treće nagrade i uručenje nagrada
Učestvuju: član žirija i finalisti RVP

16:00h

SVAKO SVOJE SUNCE IMA

Predstavljanje poetskog festivala za djecu „Dani Dragana Radulovića“
Učestvuju: Valentina Radulović, Zoja Bojanić, učenici i glumci

19:00h

ENO GA, PO MORU TEČE LIM (Međunarodno pjesničko veče)

Učestvuju: Jovana Bojović (MNE); Nadija Rebronja (SRB);
Fahredin Šehu (Kosovo); Sead Husić (BiH); Ahmet Murat (Turska);
Saladin Dino Burdžović (MNE - Njemačka); Dobrivoje Stanojević (SRB)

21:00h

DODJELA NAGRADE "RISTO RATKOVIĆ"

Obrazloženje žirija, dodjela Nagrade, predstavljanje laureata

**DOBITNIK NAGRADE
"RISTO RATKOVIĆ"
ZA 2022.**

Velibor
ČOLIĆ

VELIBOR ČOLIĆ, rođen je 1964. u Bosni i Hercegovini. Od 1992. živi i radi u Francuskoj kao novinar (rock glazba & jazz) i kao književnik. Od 2008. piše izvorno na francuskom, jeziku svojega egzila, i kao profesionalni pisac objavljuje kod pariškog Gallimarda.

Godine 2014. dobio je Prix du Rayonnement de la langue et de la littérature françaises Francuske Akademije. U veljači 2020. objavljen mu je drugi dio *Le Livre des Départs* (Knjiga Odlazaka, Gallimard), započete trilogije o egzilu.

Knjige su mu prevedene (pored izvornog francuskog) na engleski, njemački, španjolski, talijanski, bugarski, česki, turski, bosanski, hrvatski, slovenski i srpski. Živi u Briselu.

Knjige u Francuskoj:

– *Le Livre des Départs*, Gallimard, roman, 2020 – *Manuel d'Exil* (comment réussir son exil en trentesix leçons), Gallimard, roman, 2016. – Réédition poche, Folio Gallimard, 2017.

– *Ederlezi* (comédie pessimiste), roman, Gallimard; Prix du rayonnement de la langue et de la littérature française de l'Académie française, 2014; Prix des lecteurs de la ville de Brive, 2014.

– *Sarajevo Omnibus*, roman, Gallimard, 2012; Prix littéraire européen ADELFI 2013. 75 – *Jésus et Tito*, roman, Gaïa Editions, 2010; Prix de Jeunes Lecteurs Européens

– Jean Marnet, Cognac, 2012; Prix Des Lycéens & Apprentis PACA, Marseille, 2012; Prix Des Jeunes Européens, Lyon 2011.

– *Archanges* (roman a capella), roman, Gaïa Editions, 2008. – *Perdido*, roman, Le Serpent à Plumes, 2005.

– *Mother Funker*, roman, Le Serpent à Plumes, 2001.

– *La vie fantasmagoriquement brève et étrange d'Amadeo Modigliani*, roman, Le Serpent à Plumes, 1995; Réédition en poche 'Editions du Rocher', 2005.

– *Chronique des oubliés, récits*, Le Serpent à Plumes, 1994; Rééditions en poche 'Le Serpent à Plumes', 1996, 2000.

– *Les Bosniaques, récits*, Galilée, 1993; Rééditions en poche 'Le Serpent à Plumes', 1996, 1998, 2000.

Knjige u Hrvatskoj.

– *Madrid, Granada ili bilo koji drugi grad*, Quorum, Zagreb, 1987

– *Odricanje svetog Petra*, Quorum, Zagreb, 1991.

– *Kod Alberta*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2006

– *Mother Funker*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2009.

– *Egzil za početnike* (prijevod Mirna Šimat), Vuković & Runjić, Zagreb, 2018.

Onima koji su pridržavali zdjelu i kruh arkandjelima i koji su ostali daleko u magli sjećanja iza nas. Onima koji su čuvali vedrinu, djetelinu i plug. Onima čija je trava ostala nježna i laka, kao zaboravljena svila ženskih marama. Svima onima koji su učestvovali u našim ceremonijama, koji su udarali golim dlanovima o kamen, bez boli, bez straha kao u iščekivanju istinske noći. Onima koji su brodili po umirućim mislima koje izviru iz ljudskog trpljenja, koji su jeli mladi sir, kruh i luk u vjeri koja proždire smrt. Onima koji su klečali na šarenim ćilimima, koji su poznavali divotnost cvijeta i sjaj u krošnjama jasika, breza, crnog hrasta i drijena. Svima onima koji su zajedno s nama prelazili rijeke, dodirivali vrhove plavih proplanaka i poslije onkraj drumu palili vatre razgovarajući s iskrama, providnim komarcima i zvijezdama.

Onima koji su padajući, svuda, slijepo, bez reda, kao mrazom otkinut behar, udahnuili svetu prašinu. Onima koji nisu odmah prepoznali studen, ni bunar, ni onu prazninu koja ostane na grani kada odleti ptica. Svima onima koji su se stoljećima odazivali na ime čovjek, sin i brat. Onima koji su sada dugo tijelo bez daha, i dah bez tijela. Koji su ledena ledenica, krunica i tespih. Onima koji su olovom prešli u ništa. Onima koji su postali hladno pa prazno. I to baš tim redom, kao u igri.

Svima njima pišem, svima njima kažem:

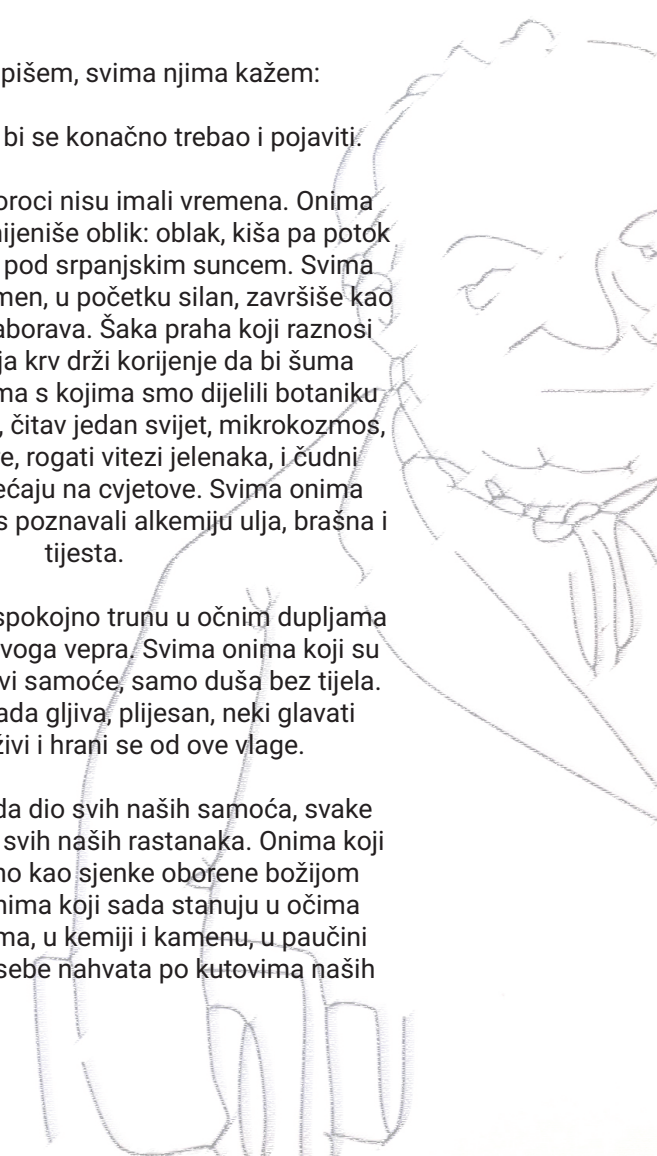
Ako ga ima, bog bi se konačno trebao i pojaviti.

Onima za koje proroci nisu imali vremena. Onima koji kao voda promijeniše oblik: oblak, kiša pa potok koji umre od žeđi pod srpanjskim suncem. Svima onima koji kao plamen, u početku silan, završiše kao ohlađen pepeo zaborava. Šaka praha koji raznosi vjetar. Onima čija krv drži korijenje da bi šuma ostala šuma. Onima s kojima smo dijelili botaniku našega djetinjstva, čitav jedan svijet, mikrokozmos, zelene bubamare, rogati vitezi jelenaka, i čudni leptiri koji podsjećaju na cvjetove. Svima onima koji su bolje od nas poznavali alkemiju ulja, brašna i tijesta.

Onima koji čisto i spokojno trunu u očnim dupljama mrtvoga psa i mrtvoga vepa. Svima onima koji su postali mokri zidovi samoće, samo duša bez tijela.

Onima koji su sada gljiva, plijesan, neki glavati vrganj koji živi i hrani se od ove vlage.

Onima koji su sada dio svih naših samoća, svake tuge, svakog sna i svih naših ristanaka. Onima koji su umrli bešumno kao sjenke obojene božijom rukom. Svima onima koji sada stajuju u očima kukaca i krunicama, u kemiji i kamenu, u paučini koja se sama od sebe nahvata po kutovima naših

soba. Svima onima tamo u tami. Svima onima koji nas čekaju, koji nas gledaju očekujući, bez mnogo nade, sumrak šeste noći i svjetlo sedmoga dana.

Svima njima pišem.

Svima njima kažem, dobri moji Bosanci:
Za onoga koji odlazi i za one koji ostaju, postoje
dviije jeseni.

Beskrajna noć, mislim: gadno vrijeme kao mač visi nad našim glavama. Ne sjećam se svih faza svog povratka kroz ovo bakreno nebo. Ne sjećam se po kojem su se redoslijedu događale stvari. Ja sam taj neugodan intenzitet koji sumnja, onaj pripovjedač koji traži tvoju prisutnost u suštini klorofila. Nemogući prostor između poraza i onoga što se zove pobjeda.

Zabilježio sam sva mjesta gdje sam te osjetio.

Kao Borges, preimenovao svako poglavlje svoga beskonačnog pisma tebi. Prosuo sam tri kapi vina ispred sinagoge i zapalio svijeću svetom Nikoli Putniku i Milesu Davisu, knezu anđela.

Pod nogama mi se stvorila kao čudo u Kani hrpa prašine. Kažem – ne bojim se, ali nisam lav. Osjećam se jednostavnim kao oblak, ili kamen, u ovom svijetu, i na mome putu, bez kraja. Ranije, majko moja, bio sam pjesnik. Zatim sam postao vojnik i zatvorenik. Sad sam nula. Ovdje sam umro toliko puta da je to postalo nepristojno. Ne uzimam nikakve lijekove protiv bolova, ništa, samo promatram, kao koru nekoga stabla, svoje rane.

Nešto poput plamena stalno me budi u mraku. Vrijeme je puška, zaborav je pas i ljubičasta smrt. Ne postoji ništa dovoljno teško ili dovoljno snažno pod suncem da izbriše našu bol i moje sumnje. Na dlanu držim sjene svoje braće. Grad, more i prah. Nazvao sam, kao alkemičar, svaki miris tvoje prisutnosti u meni. Zapisao sam svoje strahove preciznošću javnog bilježnika. Zatim prešao Hrvatsku, Sloveniju, Austriju i ujedinjenu Njemačku. Granica je uvijek granica. Policajci i carinici, carinici i policajci. I unatoč svemu – Danke Deutschland, želim da svaka zemlja ima policiju poput tvoje.

Ovdje u Francuskoj, jedna me žena ohrabrila da ipak ostanem u životu.

Tako sam se ponovno rodio kao pjesnik.

Sada sam miran čovjek, sretan, ali još uvijek pomalo
grozničav i slab.

Moja se zemlja, majko, boji mene.
Oni koji će mi suditi, također.

Ja sam svugdje i nigdje. Mogu biti svi ljudi i nitko
od nas. Malo Židov i malo Arapin. Ponekad sam čak
i Skandinavac. Veliko sunce i oblaci; ponekad sjena,
ali vrlo često svjetlost.

21 gram sam Venecije i tri tone Aleksandrije,
matematika sam, metafizika i apstraktna umjetnost.
Svježa voda i topla krv, smokve i visoki minareti
boli.

Istodobno sam sveto bilje i crvena svjetla lupanara.

Brkati, bradati i bosonogi.

Ja sam kraljica hrvatskih maslina i španjolskog
grožđa, soli i ružmarina.

Ja sam ptica, udaraljke i svaki instrument.

Brojač i pripovjedač, pjesnik i pripovjedač.

Na konju ili na magarcu, brodom i pješice.

Znam astronomiju, mogu shvatiti svaku travku i
izvući klorofilne esencije iz nje.

Ja sam onaj koji nosi violinu na ramenu; onaj koji
omogućuje stablo limunu i zmiје na kamenu. Sva su
moja braća arkandeli; moja imena i moja plemena
napravljena su od plamena i pepela.

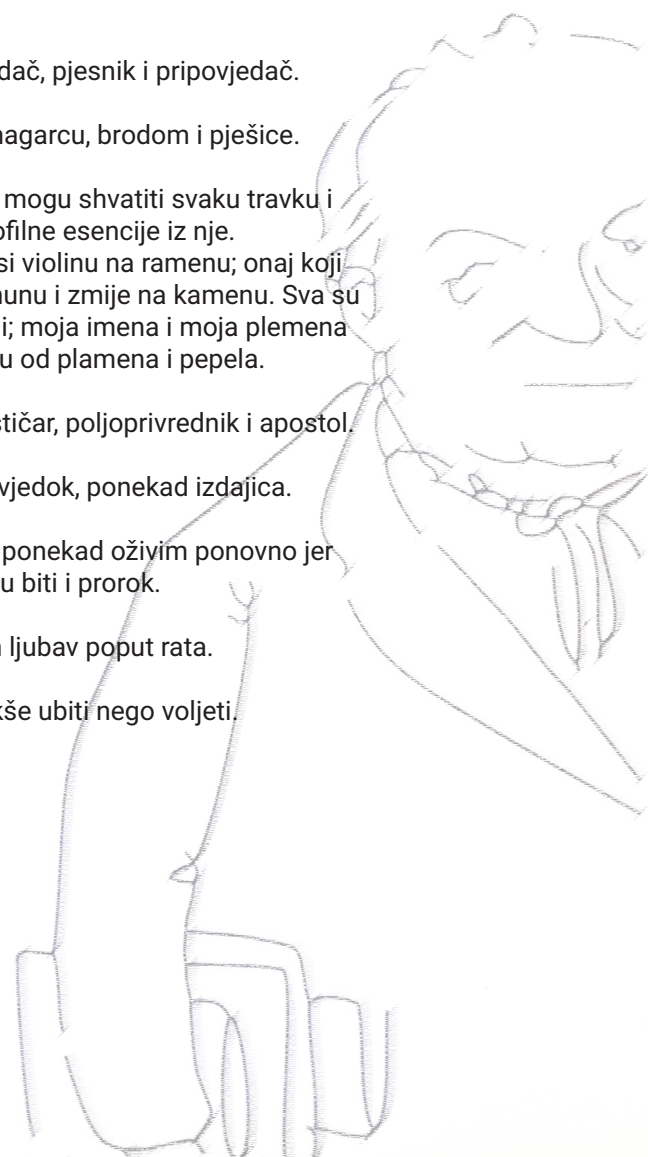
Ja sam graditelj, slastičar, poljoprivrednik i apostol.

Ponekad sam svjedok, ponekad izdajica.

Ponekad umrem, a ponekad oživim ponovno jer
mogu biti i prorok.

Ja vodim ljubav poput rata.

Mene je lakše ubiti nego voljeti.

**UČESNICI CENTRALNOG
KNJIŽEVNOG PROGRAMA
52. RVP**

Dobrivoje
STANOJEVIĆ

DOBRIVOJE STANOJEVIĆ, profesor je Fakulteta političkih nauka u Beogradu.

Knjige: Forma ili ne o ljubavi (1985); Retorika "Zlatnog runa" (2001); Stilistika "Zlatnog runa" (2002); Mediji i načela dijaloga (2005); Retorika poezije (2004); Zbivanje neobičnog događaja (2005); Medijska eristika i javni diskurs (2010), Retorika i politika, (2013, sa R. Životićem), Bežanje od smrti, stil i književna demonologija Miodraga Bulatovića (2014), Svisnuti od života (stil i paradoksi poezije Riste Ratkovića (2015), Mediji i život bez smisla (sa M. Đorđevićem).

Poezija: Sokrat vežba nestajanje (2001), Hororskop nježnosti (2003). Antologija srpske poezije do Drugog svetskog rata (Parnas iskosa, (2006), Antologije savremene srpske poezije Poezija i poslednji dani (2009) i Smederevska jesen pozna (JU Ratkovićeve večeri poezije 2021).

Koautor romana Pod senkama baobaba (2006), sa Borisom Đuricom. Dobitnik nagrade za književnu kritiku „Milan Bogdanović“ (2012) i nagrada za poeziju „Zlatna struna“ Smederevske pesničke jeseni (1991).

VIDEO SAM TE JUČE

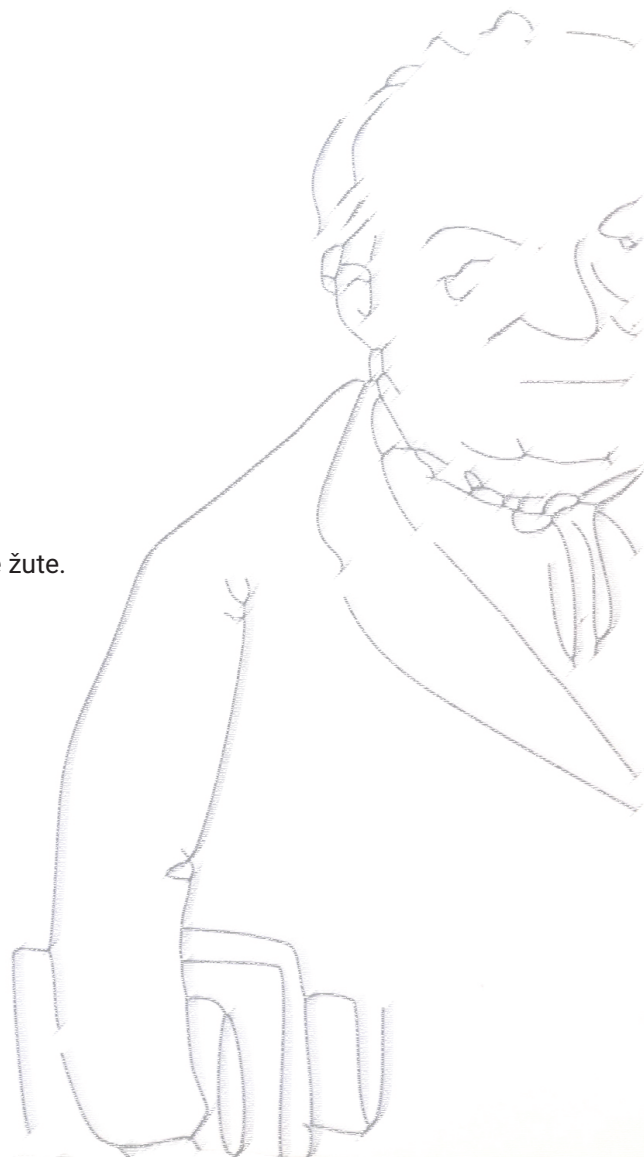
Video sam te juče ispred kordona vapijućih,
Blago naheren, ne prepoznajući me, udeljuješ niščima po novčić.
Kad sam ti prišao, nisi hteo da mi pružiš ništa:
Dosta sam ja tebi davao, rekao si mi nemarno preko ramena.

Kosa ti naglo postaje plava, figura stamenija.
Naočari za sunce plivalju u mimohodu, pored kamena,
Paganinijeva violina šumi uplićući se sa koracima prolaznika.

Sat na Crkvi ima meru tvog ručnog časovnika,
Gubi se u otkucajima,
Klaviri se presijavaju u pogledima iščilelim izbledeleg oktobra
Kada si sišao po svoju senku Davidovićevom ulicom i uočio da su sve kuće žute.

U celom gradu svira Andolija, korak mu više nije lak,
Džezeri iz poštovanja izvode Geršvinovu rapsodiju,
Armstrong se ponovo regrutuje za rat,
Sukobi se šire kao mace sa topola,
Automobili nervozno frkću pod naletima vodnjikavog dizela,
Niko te ne pominje,
Svi se, uplašeni tvojim kraljevskim hodom, kriju u mišjim rupama.

Knez Pavle i princeza Olga, verujem, naglo ustaju pred
Dolaskom pesnika.
Samo otac i majka ostaju ljuti zbog preuranjenosti.

IZVEŠTAJ

Izveštavam te da bi danas bio sasvim običan dan da se tvoje pesme ne lepršaju na košavi kao zvuci skrivene violine,
Raznoboje su i nose tvoje rukave,
Nemarno vise sa razapetih žica, iznad glava prolaznika
A niko da ih udahne dodirom, niko pomazi i poželi dobro jutro
ni dobro večer, samo laku noć.
Šetači se plaše da te mnogo ne udahnu.

Tako prolaze svi koji život na ljude proćerdaju.

Uletao si na tla nesporazuma sasvim razumno, još od malena,
Kao da si od kamena mudrosti izatkan.
Moglo je i drugačije da se ne dogodi
da smo te zamoliti da se osvrneš još jednom.
Mogao si na godišnjicu da zaličiš malo na nas
i ostaneš nepopravljiv,
da nas majčinski zavoliš, iako smo nesavršeni,
kao što se crno-beli filmovi vole, kao što se miluju mladi lavovi,
mlako pivo i čađave lampe.

Voleo si sklad i skrivenu gospodstvenost,
išli smo zajedno unatraške, ti brže, mi sporije,
podizali smo zastave veselja na kočeve očevog vinograda.

Prihvati nas kao što se za starim slikama uzdiše,
poljubi kao stabljike mladog kukuruza,

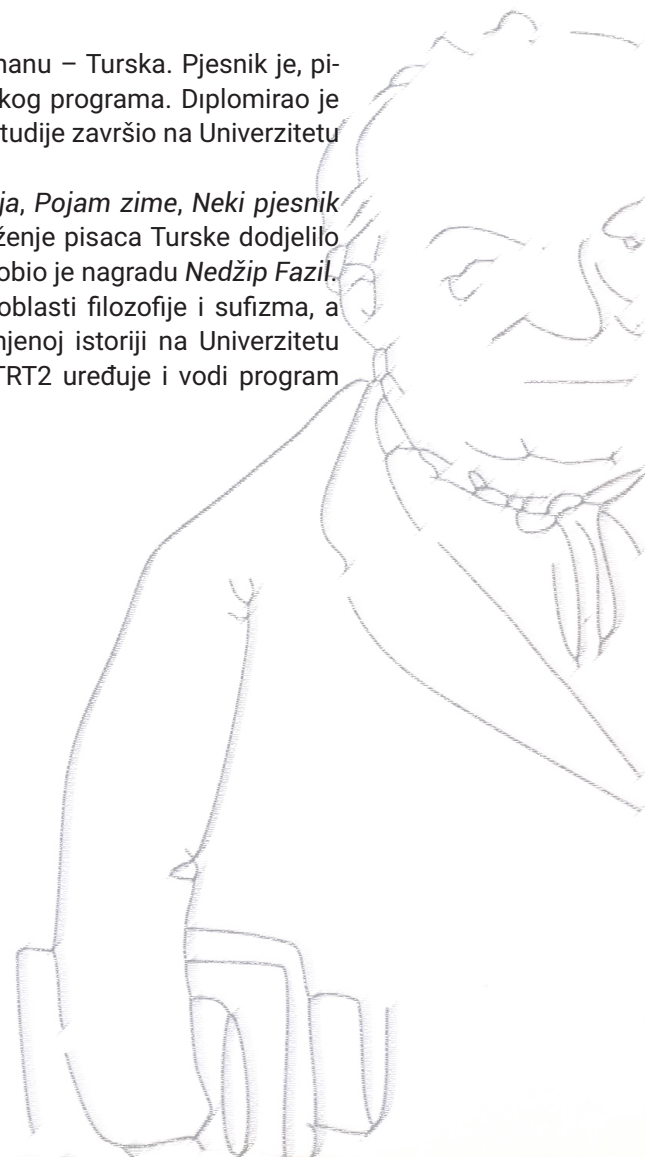

Ahmet
MURAT

AHMET MURAT, rođen 30. juna 1971. u Karamanu – Turska. Pjesnik je, pisac, prevodilac, urednik, voditelj radio i televizijskog programa. Diplomirao je na Univerzitetu Marmara u Istanbulu, doktorske studije završio na Univerzitetu Selcuk u Konji.

Objavio je knjige poezije *Horizont i njihova boja*, *Pojam zime*, *Neki pjesnik na biciklu*, *Srce odlučuje* i *Prekini pjesmu*. Udruženje pisaca Turske dodjelo mu je nagradu *Pjesnik godine* za 2014, a 2017. dobio je nagradu *Nedžip Fazil*.

Tokom postdiplomskih studija piše radove u oblasti filozofije i sufizma, a sada drži predavanja o sufijskoj književnosti i njenoj istoriji na Univerzitetu Medenijet u Istanbulu. Osim toga, na televiziji TRT2 uređuje i vodi program *Razgovori o književnosti*.

SRCE ODLUČUJE

Srce ne okoliša, razum je taj koji se osvrće,
prvo lijevo pa desno, pa opet lijevo.
Razum zna za dvoje
Srce će poreći dvoje.

Čovjek je u snu, budi se kad umre
duša se budi i to je trenutak odluke za srce
Bog je iznenađenje, Gospodar svijetova

odluke srca procjenjuje razum
poput trgovca
razum je taj koji vrijeđa
a srce...
srce je rana.

JUTARNJI RITUAL

Posmatram jutarnju svjetlost koja udara u masline
Na toj svjetlosti posmatram tebe koja se
odmaraš
Dva drugara vrapca čerupaju jutro
Posmatram život otkinut od tih vrabaca
Dvije kriške hljeba, obje posmatram
Posmatram mene i tebe, dva bića
Tačno je da se čovjek sam rađa,
sam umire
Posmatram tu gorku istinu

Izgubila se jutarnja svjetlost sa maslina
Posmatram radost koja se gubi
Paru iz čajnika, mamurluk na prvom brodu
Posmatram ljepotu zaposlenih žena

i slušam skakavca koji odmara na maslini.

PITANJA SAMOĆE

Znaš ono pitanje:
kada bi krenuo na pusto ostrvo,
koje tri stvari bi ponio sa sobom?
Šta misliš, da li je i dalje pusto
ako su na ostrvu tri stvari i ti sa njima?

Glas u tvojoj glavi nikako da utihne
Sa njim i stara pitanja, kao bliski prijatelji
Sigurno ćete zajedno otići na ostrvo
Šta ćeš se pitati? - Jesmo li sami ili... Jesam li sam?

Recimo da si ponio tri stvari zajedno
Ono što nisi ponio urezalo se u pamćenje
Možda si uspio da zaboraviš to šta si potisnuo
Da si makar ponio i zaborav

Pitanje: "Kad bi pošao na pusto ostrvo..."
Je najsurovije pitanje od svih
Oči vlaže dok te sluša
Život koji živiš

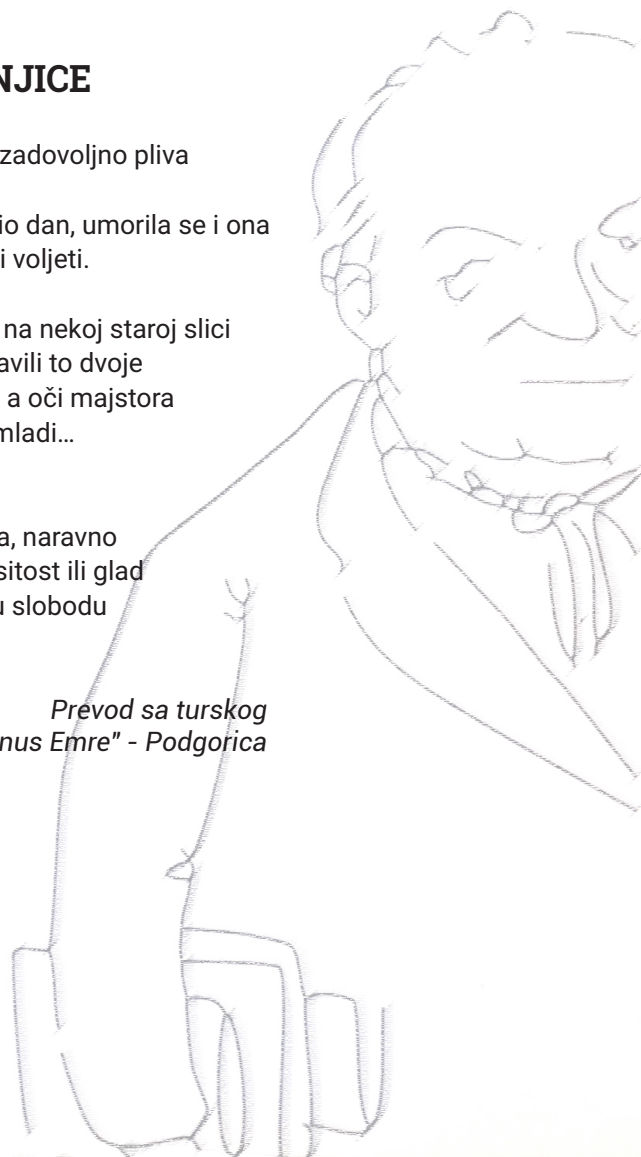
IZVAN DANAŠNJICE

u meni neka muzika, zadovoljno pliva
ko je nju stavio tu, ko
šetao sam sa njom cio dan, umorila se i ona
Mogla si se odmoriti i voljeti.

Danas sam nas vidio na nekoj staroj slici
Kao da smo tu zaboravili to dvoje
Vidim ruke početnika a oči majstora
Kako smo samo bili mladi...
Stani, ne plači

Imam i ja neka pitanja, naravno
Poput: da li je voljeti sitost ili glad
Da li i dalje vjeruješ u slobodu
Kad toliko voliš?

*Prevod sa turskog
Institut "Junus Emre" - Podgorica*

Elvedin
NEŽIROVIĆ

ELVEDIN NEŽIROVIĆ, diplomirao na Pedagoškoj akademiji Univerziteta *Džemal Bijedić* u Mostaru, odsjek za Bosanski jezik i književnost, te na Fakultetu humanističkih nauka na istom Univerzitetu, na odsjeku za Engleski jezik i književnost. Objavio knjige *Bezdan*, poezija, *Zvijer iz hotelske sobe*, poezija, *Toliko o tome*, priče, *Boja zemlje*, roman, *Propovijedanje bluesa*, poezija, *Deblokada grada*, eseji, tekstovi, kolumne, *Ništa lakše od umiranja*, roman, *Ono o čemu se ne može govoriti*, roman. Dobitnik je nagrada: *Zija Dizdarević*, *Laguna*, *Esad Eso Sadiković*, *Musa Ćazim Ćatić*, *Mimar mira* i *Stevan Sremac*.

Živi i radi u Mostaru, Bosna i Hercegovina.

KUDUZ

U Skåneu, ispod Aleovog kamenja, nalazi se
Riblji restoran u kojem radi kasirka
S crnim kovrčama i debelim talogom šminke na licu –
Njen pogled, vjetar je što se valja sivim Baltikom.
Zatičem sebe kako iščekujem trenutak
Kada će iz tašne izvaditi Milde Sorte i pripaliti
Cigaretu, s vještinom koja će u kadar
Unijeti dašak topline.

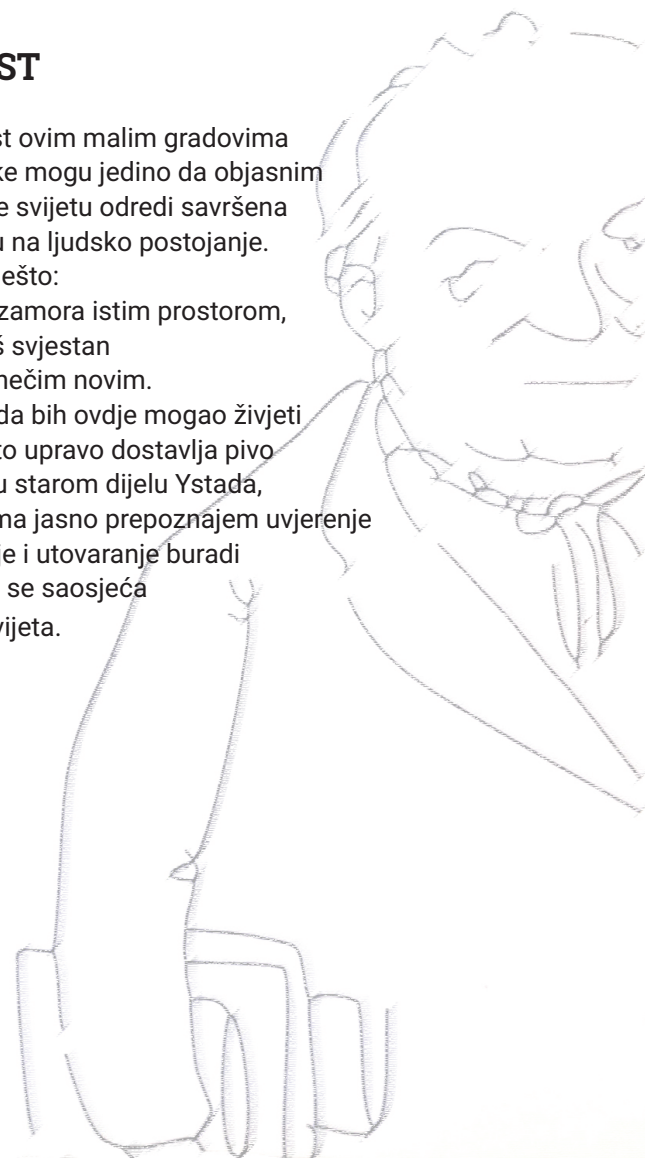
Na kojem se nalazi minaret Begove džamije.

PANORAMA

Stojeći na brežuljku
Odakle se pruža otvoren pogled na Göteborg,
Na pamet mi pada jedna kratka priča iz Sarajevo Bluesa
U kojoj Semezdin Mehmedinović piše o tome kako
S vrha ulice Abdulaha Kaukčije izgleda Sarajevo.
Nema ničeg posebnog u tome – samo potreba da se
Prostor, oku nepoznat, premreži osjećanjem vlastite kulture
Ne bi li se lakše podnijela odvojenost od kuće.
Nisam nikada posmatrao Sarajevo s pomenutog mjesta,
Ali mi se čini da bih upravo sada –
Gledajući, dakle, Göteborg u jutarnjoj izmaglici –
Mogao prstom da pokažem mjesto

OČARANOST

Svoju očaranost ovim malim gradovima
Na jugu Švedske mogu jedino da objasnim
Potrebom da se svijetu odredi savršena
Mjera u odnosu na ljudsko postojanje.
Ali, ima tu još nešto:
Ono osjećanje zamora istim prostorom,
Kojeg postaneš svjestan
Tek u dodiru s nečim novim.
Otud pomisao da bih ovdje mogao živjeti
Poput šofera što upravo dostavlja pivo
Gostionicama u starom dijelu Ystada,
U čijim kretnjama jasno prepoznajem uvjerenje
Da je istovaranje i utovaranje buradi
Jedini način da se saosjeća
S tragedijom svijeta.

FAHREDIN ŠEHU, pjesnik je sa Kosova koji iza sebe ima preko 20 objavljenih knjiga i preveden na preko 30 svjetskih jezika. Piše poeziju, eseje, romane i kratke priče. Učestvovao je na preko 50 književnih festivala i naučnih kongresa u zemlji i inostranstvu. Za svoj poseban filozofski i umjetnički izraz zavrjedio je titulu Doctor Honoris Causa and Lifetime Academic u Švajcarskoj i 2017. je nominovan za Pulicerovui nagradu.

Direktor je i osnivač Međunarodnog književnog festivala na Kosovu, koji postoji od 2015.

Fahredin
ŠEHU

U ZEMLJI ZVANOJ SVIJET

U zemlji zvanoj Svijet
ljudi kolju ljude,
životinje jedu
i biljke, i gljive još
dok se Nebo cijepa
a stupovi su na vidiku
vide kako krv teče
rumeni oblaci teku
poput tinte
a to je doista krv
nebeskih entiteta
krvlju umrljanim suzama

Kraj smeđeg-oka čovjeka leži
tristo milijuna stari plavoooki sin
(tako nazivaju genetsko
dojenče starog svemira)
koji će i dalje ne voljeti
ali u potrazi za sluhom
a tijek slušanja mora ići
to zna prvenstveno Majka –
Zemlja koja luči šiladžit
i rijeke tirkizne boje
pjenušajući se u koritu

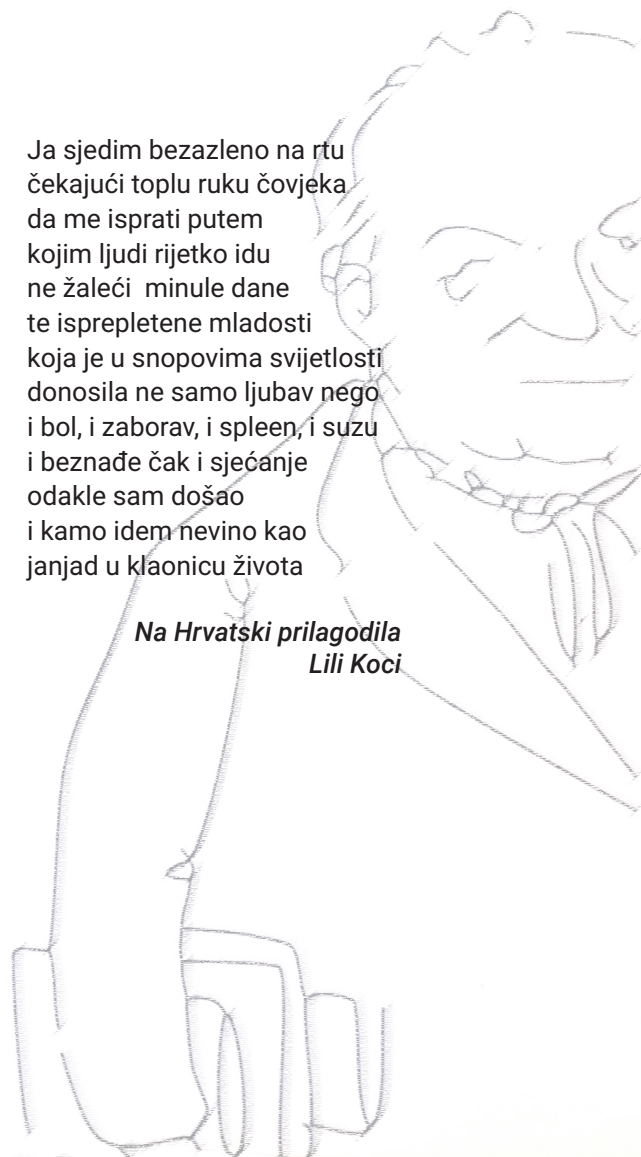
donoseći brzjave prošlih stoljeća
dok duh bdije nad njom
novi cyber eremit

Motri jecaj zemlje, u sedef pretvorenu
osušenu ljubav, plač štenadi zbog
odnijete keruše
i tko zna tko će moći
ekstirpacijom protumačiti
bol njihovu ili pak
naći barem kartu
koja će ih ispratiti do ceste
u kojoj su zakopane njezine kosti
prije no što je čovjek nadogradio
makadam od plavog granita
po kojem bosonoge vile trče
u obliku žene

Kada se profano nakvasi
i zgusne u sakralno
i posljednje postaje para
koja ispari iznad
bijelih oblaka i rasprši se
krilima orlice-majke

Ja sjedim bezazleno na rtu
čekajući toplu ruku čovjeka
da me isprati putem
kojim ljudi rijetko idu
ne žaleći minule dane
te isprepletene mladosti
koja je u snopovima svijetlosti
donosila ne samo ljubav nego
i bol, i zaborav, i spleen, i suzu
i beznađe čak i sjećanje
odakle sam došao
i kamo idem nevino kao
janjad u klaonicu života

*Na Hrvatski prilagodila
Lili Koci*

ISPOD SENKE TALASA

(Voleti znači produženje duše i vremena
u prostoru nesvesnog. Veliko bekstvo iz životnog mehura)

Ispod listova bršljana, pomešan
mirisom cvetova orlovih nokata
za dugovečnost, skrušen poput
leprechaun-a, koji sve osim sebe
zlatom pozlaćuje.

Gde nestade to detence
u čijim venama
penušao se krv svih boja
dok u kičmenoj srži
strujali zvukovi pomešani
sa tečnošću slične
vodi sa Velikog Okeana.
Danas shvatismo da smo
jedno- delići jedne celine
u polju od valova
koji se prepleću
kao tvoja kosa sa
miomirisom lavande

*Prevod na Srpski
Autor*

KNJIGA ŽIVOTA

(Poezija je kvantna svesnost koja upotrebljava reč
kao potku da bi stvorila tapiseriju Stvaralaštva. Sas-
vim je drugo pitanje da li te ona upućuje ili zabludjuje)

*

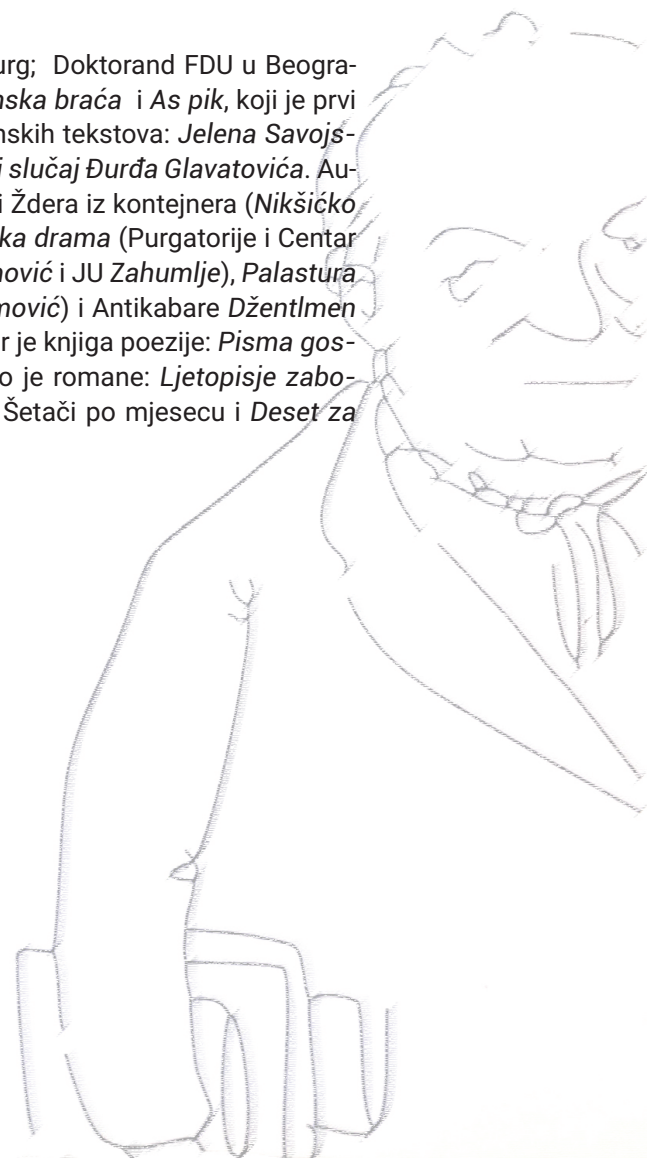
Kad će se jednog dana otvoriti Knjiga života i
u to sećanje tražiš onu iza ledja
bacanu košticu breskve u godini kada je svet bio prav
dok iskrivljena slova zvučno najavljivali užas- pozajm-
ljeni trenutak govori kao čovek
u 25 času tog dana, ti ostaješ samo pastel krila lep-
tirića na prstima Vremena kad je ono kao
Bog bilo obožavano

*Prevod na Srpski
Autor*

Obrad
NENEZIĆ

OBRAD NENEZIĆ (1971.) Diplomirani dramaturg; Doktorand FDU u Beogradu; Scenarista je dugometražnih filmova: *Balkanska braća* i *As pik*, koji je prvi crnogorski predstavnik za Oskara; Pisac je dramskih tekstova: *Jelena Savojska*, *Prolječna žetva*, *Nobelovci*, *Neženje* i *Klinički slučaj Đurđa Glavatovića*. Autor je pozorišnih predstava: *Persone non grate* i *Ždera iz kontejnera* (Nikšićko pozorište), *Sveti i prokleti* (Barski ljetopis), *Gorska drama* (Purgatorije i Centar za kulturu Tivat), *Kontraevolucija* (KIC Budo Tomović i JU Zahumlje), *Palastura* (Kulturni centar Bar), *Ekselencije* (KIC Budo Tomović) i *Antikabare Džentlmen* (KIC Budo Tomović i Centar za kulturu Bar) Autor je knjiga poezije: *Pisma gospođici M*, *Poezija* i *Centar mog svijeta*. Napisao je romane: *Ljetopisje zaboravljenog grada*, *Osmijeh za Mariju Mihailović*, *Šetači po mjesecu* i *Deset za jednog*.

ZADNJA PJESMA

Čuješ kako ti čitav grad govori da mislim o tebi
Kako se krovovi došaptavaju i oluci dižu graju
Mi smo u kraju novi... nepoznati i zanimljivi svima
Samo dimnjaci znaju što drže straže kao spomenici
Da te nijesam uzeo za ruku...
Ni usne ti ne poznajem osim na slici...
To što semafori graju kao jutarnje ptice
Da smo se gledali i čikali kao klinci
Možda je perjana izmišljotina A možda nije...
Jedino kiše znaju koliko mi fališ na lijevom ramenu
A i to je kliše I nije ni čudo što se duriš
I praviš neupućena i neobaviještena
A i trafike već znaju da pušim cigarete sa tvojim likom
I novine čitam s tvojom bestidnom slikom
I kafane znaju da istraju da si mejnstrim
I meni suđena kao njima komunalna ili finansijka inspekcija
I neki fensi nakit Kolektivna izložba idiota
Sa prefiksom *modni* I slična sranja od kojih boli
Jetra I sva donja laga seksipila umjesto glasa
Nemamo spasa Draga Ni ja ni ti
Ovdje oduvijek talasa vještačka trava
A naša je glava odavno pokošena jer je znala
Da se izdigne iznad svih

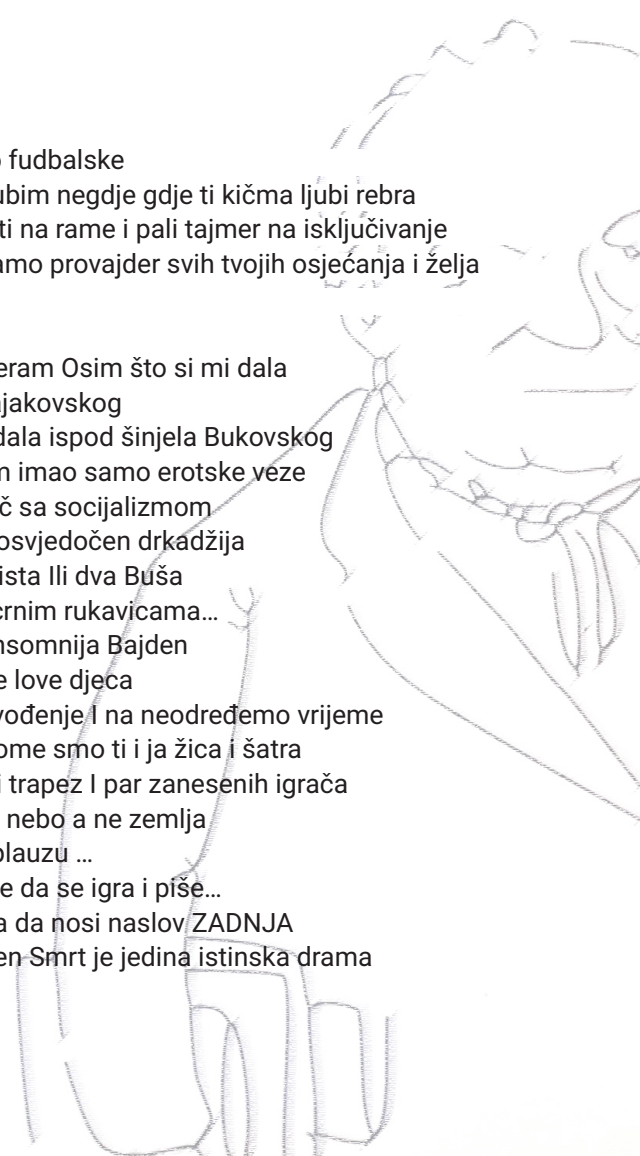
Dobro veče Umjesto jutra Falširamo dan
I bolesti nekako prebolimo Ali djecu u nama nikad
Bolje sjeban rasvit nego depresivan sumrak
Ali kako da te ubijedim kad znam
Ako Muhamed neće brijegu Ni brijeg neće Muhamedu
I svaki dan uzalud nam sviće
Crna hronika za doručak
I vutra savijena u celulozu
Nik Kejv zaboravljen na nosaču zvuka
I žena zvana oblina Na FB profilu
Na instagramu fotošopirana sranja
Koja sam besomučno guglao do sna Ili buđenja
Poziv sa posla Mejl Jedan Pa drugi Pa treći:
Pregledaj kliping Pojedi kliping
Kad ćeš već jednom da dođeš na vrijeme –
Idi u biznis bilding
Šest SMS poruka: Stigla sam Volim te
Pokupi veš Ko je riba na FB profilu Sisaj ga idiote M'rš
Računi za struju Smeće Voda kasni da opere Svanuća
Paralizovana balerina vježba povratak niz stepeništa
A i na dnu i na vrhu je prosut život još iz obdaništa
I psuje raspojasane tinejdžere u haustorima
Gazdarica urla na muža Pjeva autistično dijete

Sve do besprekornog krošea U pogana usta
Policija kasni kao pms tatinog sina
Sa silikonskim grudima i usnama
Bori se država sa ženama Sa muškarcima
Sa trandžama Sa preljubicima Sa autistima...
Koji vam je klinac Svima Ja hoću da spavam
Da prespavam Digitalno doba
I hoću silikon Ali ne u sise
Nego umjesto moždane mase

A šta ako ne budeš razumjela dobro jutro u sred noći
Kada te prigrabim u krilo
I razlijem budućnost slikovitije od boja
A šta ako ti nazovem dobro veče u podne
I zavjese se spuste na sred treće scene Trećeg čina
I vojska arlekina te bude ubjeđivala
Da nijesam pisac nego dreser svih tih likova
Sa velikim egom Većim libidom I ogromnom taštinom
Šta ako ti kažu da pišem iz rukava
Kao što živim Kockam I pijem
Na sreću Na crno Crveno bez broja
Na arapskog vranca iz kraljevske porodice
I iz 2 u 1 na malca iz komšiluka
Koji igra divizije španske 'Talijanske i britanske

Ali ne vojne nego fudbalske
A šta ako te poljubim negdje gdje ti kičma ljubi rebra
Ili gdje se vrat ljuti na rame i pali tajmer na isključivanje
A šta ako sam samo provajder svih tvojih osjećanja i želja
I ništa više

I ništa ti ne zamjeram Osim što si mi dala
Da ti govorim Majakovskog
I čitav sijaset budala ispod šinjela Bukovskog
On je sa poezijom imao samo erotske veze
Kao i Vladimir Ilić sa socijalizmom
Trocki je bar bio osvjedočen drkadžija
Kao i Solana sadista Ili dva Buša
I bijeli Obama u crnim rukavicama...
Selebriti Putin i insomnija Bajden
Rijaliti u kojem se love djeca
Raketama na navođenje I na neodređemo vrijeme
Ovo je cirkus u kome smo ti i ja žica i šatra
Progutana vatra i trapez I par zanesenih igrača
Koje je progutalo nebo a ne zemlja
U posljednjem aplauzu ...
I bespredmetno je da se igra i piše...
Ova pjesma mora da nosi naslov ZADNJA
Život je prevaziđen Smrt je jedina istinska drama

DARJA VUČIĆEVIĆ, pisac i ilustrator, rođena je 1974. Autorka je zbirke poezije *Kišobran* (Književna omladina Crne Gore) i *Ponešto o svemu o svemu ponešto* (JU Ratkovićeve večeri poezije). Zastupljena je u nekoliko antologija ženskog pisma. Takođe, ilustrovala je nekoliko knjiga poezije za djecu.

Darja
VUČIĆEVIĆ

IZVAN SVEGA

Probudilo me vreme nepogode,
hladno kao pećina bezdanica,
iz koje tragovi mnogi vode,
a otuda ni glasa ni lica.

Slutim ogroman strah,
kao mlada lisica,
koti se na tamnom dnu i laje,
kao laž,
ne otvarajući usta.

Ako koraknem,
kajaću se...
Ako se vratim,
dva puta ću se kajati....
Sad stojim,
izvan svega,
kao beli čarsaf na vetru,

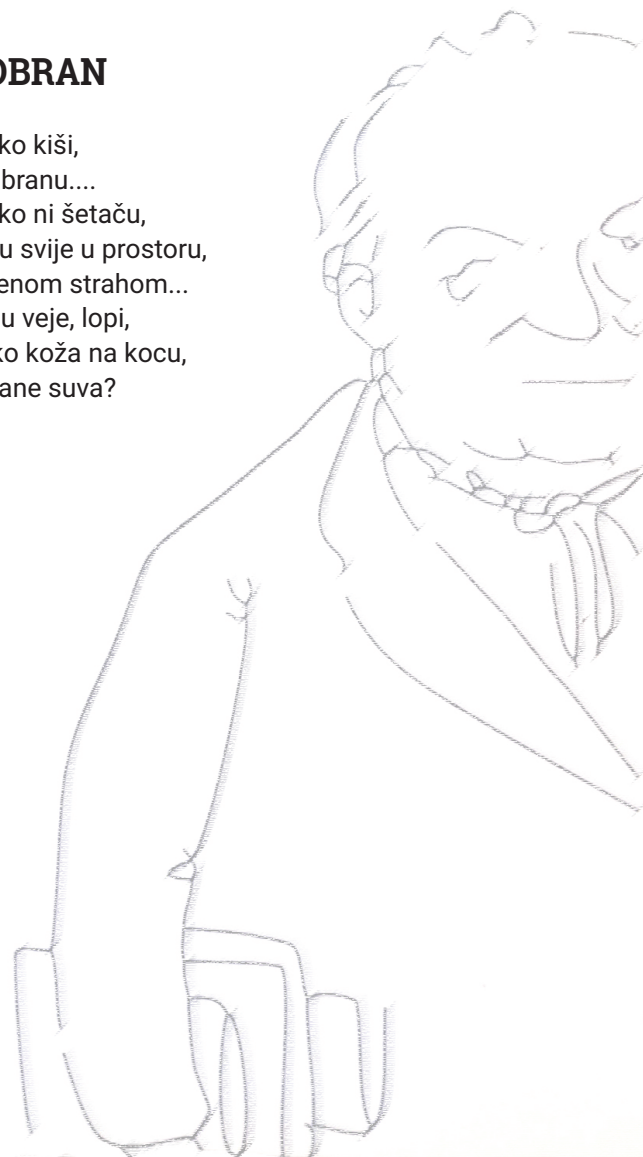
zakačena noktima za Sunce.

KAVEZ, PTICA I JA

Draga moja ptico,
svako jutro,
pitam se....
Budiš li ti mene?
Ja tebe?
Ili sat obe...
Jednom,
kad nam bude dosadno,
pokloniću te dragom,
samo ne znam,
hoćete li moći,
pevati zajedno.

KIŠOBRAN

Nije lako kiši,
ni kišobranu....
Nije lako ni šetaču,
da tugu sviije u prostoru,
ispunjenom strahom...
Napolju veje, lopi,
Pa kako koža na kocu,
da ostane suva?

Tanja
BAKIĆ

TANJA BAKIĆ je pjesnikinja, književni prevodilac i autorka muzičkih biografija. Objavila je pet knjiga poezije, od čega prvu u petnaestoj godinu života. Doktorirala je iz oblasti nauke o književnosti (smjer: engleska književnost) na Univerzitetu Crne Gore, dok je naučni boravak ostvarila na Harvardu. Njeni književnoteorijski radovi iz oblasti poezije objavljeni su u značajnim svjetskim publikacijama, poput monografije *The Reception of William Blake in Europe* (London: Bloomsbury, 2019), u časopisu *Blake* (New York: Rochester University), u časopisu *Literature Compass* (Hoboken NJ: Wiley), itd. Bila je dobitnica stipendija za doktorska istraživanja Ministarstva nauke Crne Gore. Dva puta je bila pozvana govornica na panelu u galeriji Tejt Britan u Londonu. Dobitnica je nagrade Srednjoevropske inicijative za književnost, stipendije britanske Asocijacije za istraživanja u modernim humanističkim naukama, rezidencije Internacionalne kuće autora u Gracu (Austrija), stipendije Foruma slovenskih kultura, Cankarjeve rezidencije u Ljubljani, Traduki rezidencija za gradove Tirana i Novo mesto, a rezidencijalno je takođe boravila i u Pragu, te i u drugim evropskim gradovima. Dva puta je po izboru međunarodnog Žirija istoričara umjetnosti bila izabrana za predstavnika Crne Gore na *Bijenalu umjetnika Evrope i Mediterana* (Ankora 2013. i Milano 2015). Među časopisima u kojima su zastupljeni njeni stihovi, izdvajaju se: *Words Without Borders*, *Modern Literature*, *Rochford Street Review*, *Bosphorous Review of Books*, *Recours au Poème*, *Isla Negra*, *Trafika Europe*, *New Responsibility* (Atina, povodom 150 godina od smrti Kavafija), *Oda ...* Izbor iz antologija u kojima su zastupljeni njeni stihovi: *World Poetry Tree* (Expo Dubai 2020), *Voix de la Méditerranée* (Éditions La passe du vent, 2012), *World Haiku 2016* (Tokyo: World Haiku Association, 2016), *Capitals* (New Delhi: Bloomsbury, 2017), *Balkanska roza* (Sofija: Pen Bulgaria, 2017) *Arbolarium: Antologia poetica de los cinco continentes* (Bogota, 2019), *Balkan Poetry Today* (Bristol: Red Hand Books, 2018)... Bila je urednica crnogorskog izdanja svjetskog festivala poezije *Palabra en el mundo* (Riječ u svijetu), osnovanog od strane Svjetskog pokreta za poeziju. Prevodila je tekstove brojnih kataloga za likovne izložbe i monografije, kao i poeziju i prozu. Od njenih objavljenih knjiga prevoda, izdvajaju se Don Paterson *Lako prizemljenje* (Bijelo Polje: JU Ratkovićeve večeri poezije, 2018) i Rabindranat Tagore *Gladno kamenje i druge priče* (Cetinje i Sarajevo: OKF i Buybook, 2014).

GALERIJA ROBERTA FREJZERA

sumporno proljeće
London
hiljadu devesto
šezdeset devete

galerija
Roberta Frejzera
u Djuk stritu
u kojoj sjede
ljudi-mašine
u mono miksu
posmatraju umjetnost
Ričarda Hamiltona
Endija Vorhola
i Baltusa

jedu
radioaktivne šljive
i slušaju
plave note bluza

na tom mjestu danas
prodavnica cipela

ČESTO SANJAM OVAJ ISTI SAN

sanjam kako lebdim
iznad crnog okeana
i osluškujem talase
koji me dozivaju

najednom padam
po ružičastoj izmaglici
koja me nosi do Sijetla,
i uvodi u crvenu kuću
Džimija Hendriksa,
a on mi govori da je
indijanac
iz plemena Hopi
koji istražuje
kosmičke tajne

i ta crvena kuća
polako se pretvara u žutu,
primajući sve veći broj gostiju,
koji se miješaju i prave gužvu,
i svi zajedno sviramo
i pjevamo *Riders on the Storm*

odakle nas nervozni šerif
nasilno izbacuje vani,
govoreći kako smo
nešto pobrkali
i da je rokenrol prestao
da postoji tog
osmog decembra
hiljadu devesto osamdesete
kad je ubijen Džon Lenon

NO EXPECTATIONS

upravo čitam naše stare poruke,
u nadi da s tobom i dalje
vodim one nebitne
a prijatne razgovore,
i da je svijet oko nas
i dalje onaj isti
koji smo poznavali,
i da ovo što se juče dogodilo
ipak nije istina,
već utopistička izmišljotina

pišem ti novu poruku
hoću da mi odgovoriš

iako kažu da nećeš,
hoću da me čuješ,
iako kažu da ne možeš

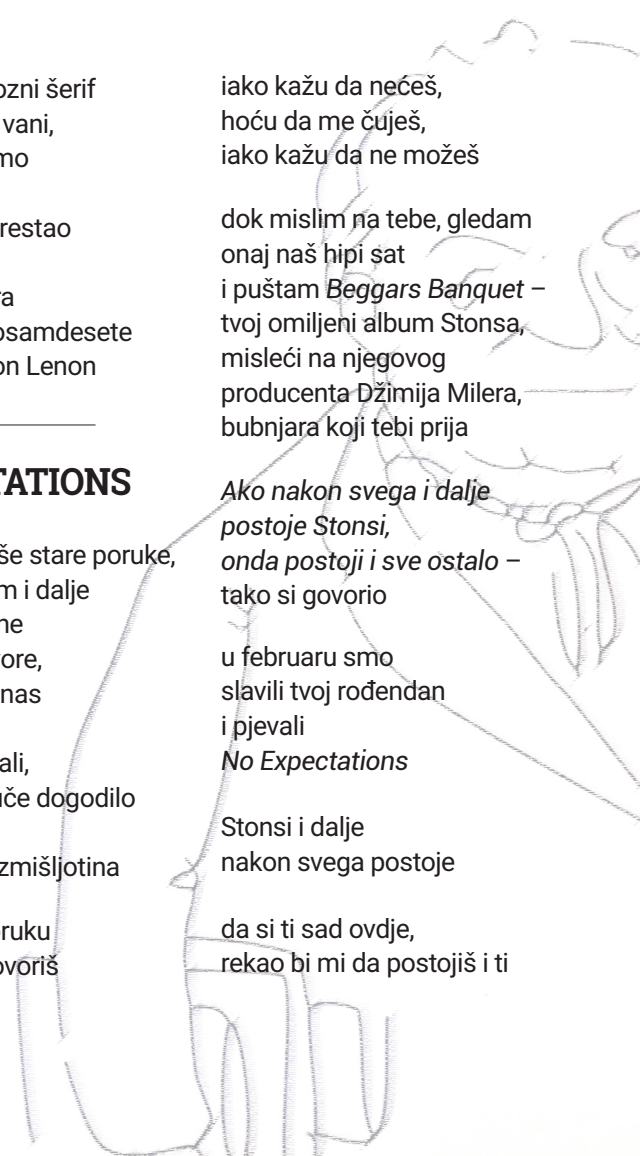
dok mislim na tebe, gledam
onaj naš hipi sat
i puštam *Beggars Banquet* –
tvoj omiljeni album Stonsa,
misleći na njegovog
producenta Džimija Milera,
bubnjara koji tebi prija

*Ako nakon svega i dalje
postoje Stonsi,
onda postoji i sve ostalo –
tako si govorio*

u februaru smo
slavili tvoj rođendan
i pjevali
No Expectations

Stonsi i dalje
nakon svega postoje

da si ti sad ovdje,
rekao bi mi da postojiš i ti

Nadija
REBRONJA

NADIJA REBRONJA, pjesnikinja i esejistkinja, rođena je 1982. Doktorirala je književnost na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Predaje književnost kao univerzitetski docent. Njena poezija je prevođena na engleski, španski, italijanski, francuski, nemački, poljski, turski, persijski, makedonski, albanski i slovenački jezik. Predstavljena je na više značajnih književnih manifestacija i festivala u Evropi, Aziji i Latinskoj Americi. Po poeziji iz njene knjige *Ples morima* u prevodu na italijanski, 2016. godine napravljeno je osam kompozicija na konzervatorijumu Niccolo Piccini u Bariju, koje su predstavljene na nekoliko koncerata u Italiji, Danskoj i SAD. Kao naučnik-istraživač boravila je na Univerzitetu u Beču (2009) i Univerzitetu u Granadi (2010–2011). Kao predavač književnosti održala je nekoliko gostujućih predavanja na univerzitetima u Panami na španskom jeziku. Govori engleski, španski i turski, služi se ruskim i poznaje arapski jezik. Školovala se, duže ili kraće živela u Novom Pazaru, Beogradu, Novom Sadu, Sarajevu, Granadi, Beču i Istanbulu. Ne veruje u adrese ni mesta boravka. Po svom izboru najveći dio vremena provodi na relaciji Državni univerzitet u Novom Pazaru-Granada-Sarajevo. Objavljene knjige: *Ples morima*, poezija, NB Dositej Obradović, Novi Pazar, 2008; *Derviš ili čovek, život i smrt. Religijski podtekst romana Derviš i smrt Meše Selimovića*, naučna studija, Službeni glasnik, Beograd, 2010; *Flamenko utopija*, poezija, Povelja, Kraljevo, 2014. Knjige na stranim jezicima: *Alfa, Alef, Elif*, izbor iz poezije na španskom jeziku, Alea Blanca, Granada, España, 2011; *Flamenco utopía*, poezija na španskom jeziku, Alcorce Ediciones - Gorrion Editorial, Mexico City, Mexico, 2017; *Borges'in Gözlerinden*, poezija na turskom jeziku, Gece Kitaplığı, Ankara, Türkiye, 2018; *Фламенко утопија*, poezija na makedonskom jeziku, PNV Publishing, Skopje, 2020; *Flamenco utopie*, poezija na francuskom jeziku, Editions Phi, Luxembourg, 2021.

DIRKE ZA RUKOPISE KOJI GORE

bijela dirka

-jednom je izgorjela jedna velika biblioteka. na stotine knjiga koje gore posmatrao je jedan dječak. taj dječak je kasnije postao pisac koji nije objavio ni jednu knjigu, koji ni jednu knjigu nije ni napisao. smislilo ih je i ispjevao na stotine. stihove je stvarao na jezicima koji više ne postoje, u kojima se „ja gledam u rijeku” i „rijeka gleda u mene” kaže na isti način. u tim jezicima, sve što dodirneš te dodiruje, sve što pjevaš - pjeva tebe. svaki je govornik tih jezika bio ogledalo i odraz.

-u tom su piscu svakodnevno gorjele, izgarale njegove knjige.

crna dirka

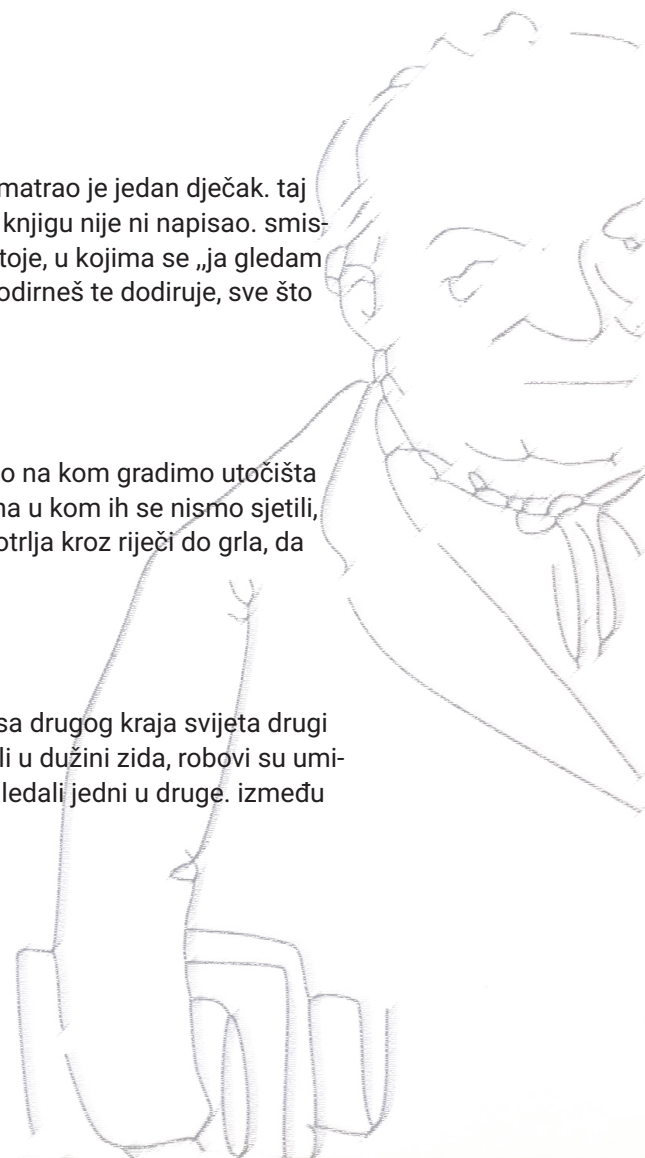
-sve spaljene knjige su vazduh koji udišemo. svi stradali su tlo ispod nas, tlo na kom gradimo utočišta i kuće. svi zabranjeni i svi zaboravljeni pisci otkucavaju u nama svakog trena u kom ih se nismo sjetili, rasipaju slova i riječi koja će neko jednom pronaći. slovo o može da se otkotrlja kroz riječi do grla, da postane obruč, da postane omča oko vrata.

-tako obično umiru oni posve zaboravni.

bijela dirka

-sa jednog kraja svijeta jedan je kralj počeo da pravi najduži zid na svijetu. sa drugog kraja svijeta drugi je kralj takođe počeo da pravi najduži zid na svijetu. kraljevi su se nadmetali u dužini zida, robovi su umirali iscrpljeni od zidanja. jednoga dana dva zida su se srela a robovi su pogledali jedni u druge. između zidova ostala je praznina dugačka tek jedan metar.

-da nije praznine to bi zaista bio najduži zid na svijetu.

VLADIMIR MARTINOVSKI, rođen u Skoplju 1974, pjesnik je, pripovedač, prevodilac, esejist, antologičar. Redovni profesor je na Filološkom fakultetu "Blaže Koneski" u Skoplju, na Univerzitetu Sv. Ćiril i Metodije. Doktorirao je na Univerzitetu Paris III, Nova Sorbona. Autor je 10 pesničkih knjiga: Morski mjesec (2003), Skrivenе pjesme (2005), I voda i zemlja i vatra i vazduh (2006), Kvarteti (2010), Požuri i sačekaj (2011), Pre i nakon plesa (2012), Istinita voda (2014), Unutrašnje planine (2016), Sanjane i budne pjesme (2017) i 101 sonet iz jednog čudnog proljeća (2020). Objavio je i tri knjige haibuna: Eho talasa (2009), Mačka u magli (2016), Nebo bez zvezda (2016), knjigu kratkih priča Zoostorije (2019), a i tri knjige poeziju za djecu: Nadam se dok dišem (2019), Šah sa Bahom (2020), Hor u zadnjem dvorištu (2021). Njegova je poezija prevedena na dvadesetak jezika. Autor je desetak knjiga iz oblasti književne teorije i kritike. Priredio je deset antologije. Dobio je sedam nagrade za poeziju, kritiku i prozu. Ambasador je za nagradu "Vavilon" za mlade prevodioce za 2022 godinu.

Vladimir
MARTINOVSKI

PREOBRAŽAJI

Kad te nema, u trenu se pretvorim u sun-
cokret bez sunca,
u knjigu bez slova, u dom bez vrata, u kišu
bez kapi,
u kontrabas bez žica, u trotinet bez prednjeg
točkića,
u časovnik bez kazaljki, u stih bez antičkih
stopa,

u čokoladu bez kakaa, u glavni grad bez bu-
levara,
u žirafu bez vrata, u orkestar bez dirigenta,
u kondora bez perja, u ulicu bez trotoara,
u skulpturu bez glave i bez postamenta.

Kad te nema, postajem orah bez jezgre,
pčela bez kapi meda ili sebični
skakavac bez violine u ruci.

A kad sam s tobom
običan sam čovjek koji zna
da je nekad bio sve i svašta.

OBRATNI PROFIL

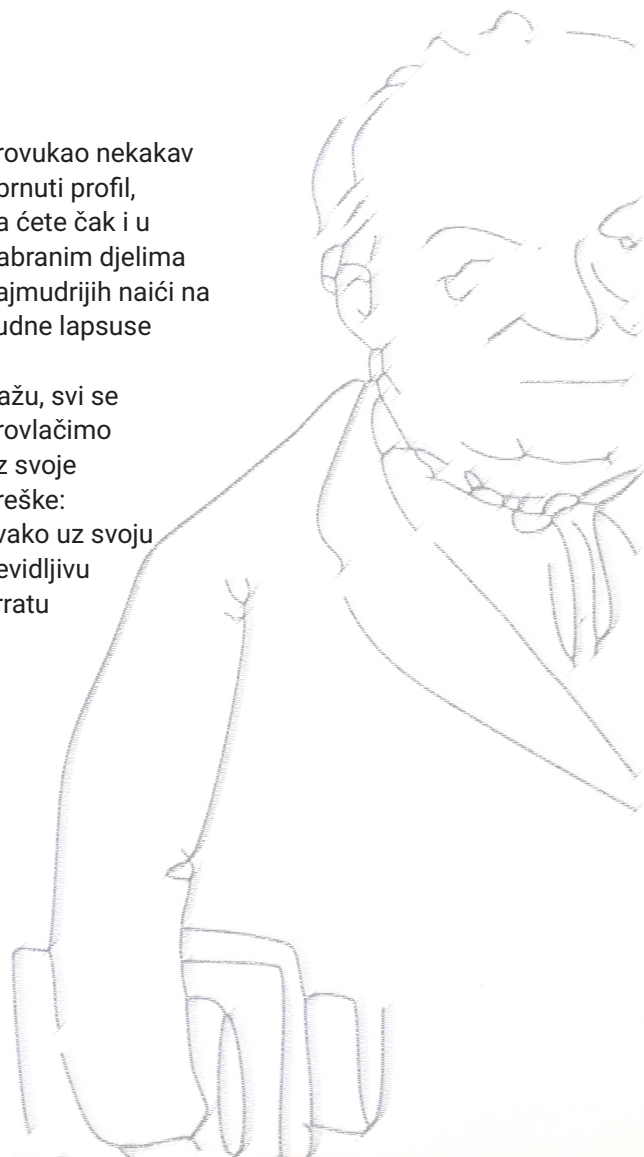
(Errata)
U
Knjigu
vjenčanih
provukla se greška:
nevjestin
matični broj
nema jedan znak

U
Knjigu
rođenih
provukla se greška:
iz bebinog
prezimen
progutali su
slovo

Kažu
da se
čak i u
egipatsku
Knjigu mrtvih

provukao nekakav
obrnuti profil,
da ćete čak i u
Sabranim djelima
najmudrijih naići na
čudne lapsuse

Kažu, svi se
provlačimo
uz svoje
greške:
svako uz svoju
nevidljivu
erratu

IZMEĐU DVA HOLANDSKA MUZEJA

Pravougaone ledine s lalama
u svim bojama duge
omeđene su kanalima koji
kao da su prokopani
na osnovu neke od
Mondrijanovih slika
(samo se jedna krava usuđuje
da, bar na tren, naruši
savršenu simetriju
linija, oblika i boja)

Na ulazu u grad
stara stolica od slame
ostavljena je pred nakrivljenom kućom
(ne bi li je neko odnio u svoj dom
da bi je potom na platnu naslikao
ili, ako baš nema vremena i toliko boja,
barem fotografisao,
svakako, bez korišćenja blica)
Oblivene crvenim
difuznim svjetlom
(kao da su porijeklom
od Rembrantove Suzane)
djevojke u izlozima istovremeno
pokazuju i kriju
svoju golotinju

Odjednom kao da sve liči na stop-kadar
Ljudi koji glume skulpture (za male pare)
Neko je pažljivo namjestio bezbroj
instalacija od parkiranih bicikala
Zatim je sve kao
usporeni snimak foto-finiša
Iza svakog ugla dešava se
novi performans na biciklu
Djevojka s bisernim mindušama
na ramenu nosi štafelaj s ogromnim
razapetim platnom (poput jedra)
i na zarđalom biciklu plovi među kanalima

Jedan starac s crvenim turbanom na trotinetu
vuče za sobom ogroman drveni kufer
s brašnom, terpentinom i uljem
Nad pločnicima poput letaka
za lov na serijskog ubicu
lebde otisci
njegovih osamdeset autoportreta
(ali koga tražimo:
dijete, mladića ili starca?)
Čuje se hor dječjih glasova
Sa slušalicama iz muzeja na ušima, vozeći se na rolerima,
obnavljaju gradivo o starim majstorima:
Rubens je znao sedam jezika...

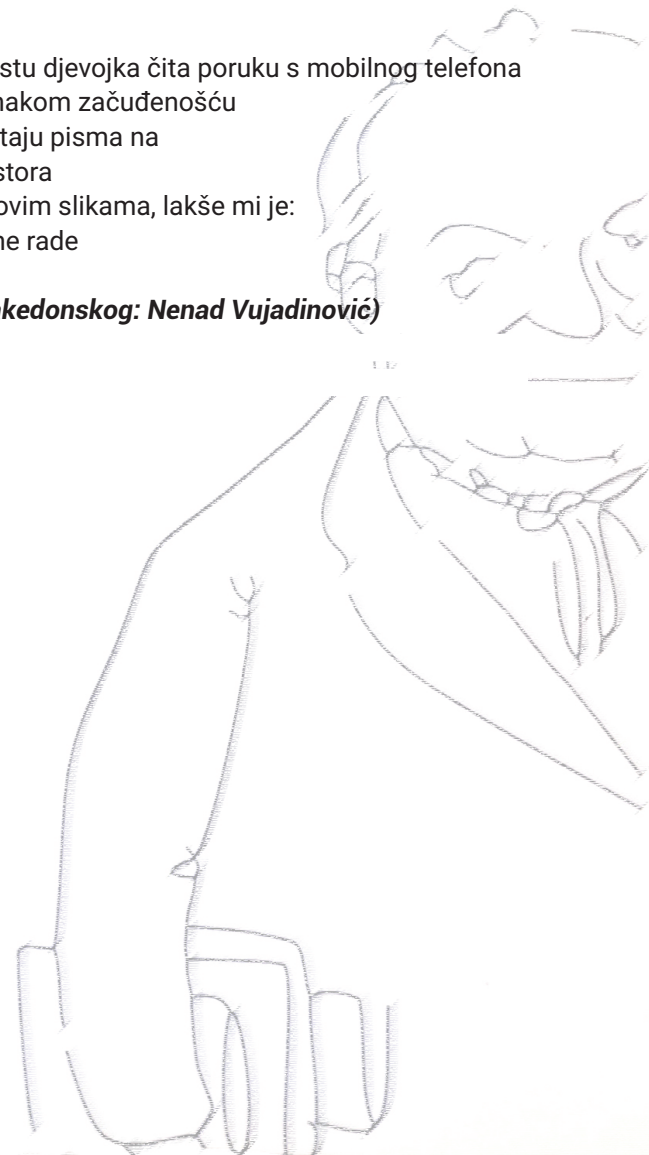
Imao je sedamdeset i sedam šegrta...
Vermer je umro kao siromah...
Slikao je samo po dvije slike godišnje...
Čak je i lokalni pekar
posjedovao dva njegova platna...
U lijevom uglu slike je ruka
koja zapisuje Homerovo pjevanje...
I Homer je imao sedamdeset i sedam šegrta...
Završavao je samo po dva pjevanja dnevno...
Vinsent je pisao Teu
da je zapanjen Hirošigeovim estampama...
I pekar je umro kao siromah...

Zajedno s glasovima, gradom
se množe i odglasi slika
Na bulevaru Valter Benjamin
svi nose kravate s dezenom suncokreta
i majice s reprodukcijama
Jedača krompira, Noćne straže,
Časa anatomije ili Zvezdane noći

U sokaku Rene Margit
Jedan čiča sa cilindrom
(većina smatra da je naduvan)
čitavog dana ponavlja: „Ova lula nije lula!“
Na trgu Frans Hals svi ulični svirači
drže svoje instrumente na način na koji su to činili i njihovi preci

Na jednom kamenom mostu djevojka čita poruku s mobilnog telefona
s istom grimasom i s jednakom začuđenošću
kakvu imaju i žene koje čitaju pisma na
platnima flamanskih majstora
lako sam opkoljem svim ovim slikama, lakše mi je:
danas je dan kad muzeji ne rade

(prevod s makedonskog: Nenad Vujadinović)

IVICA PRTENJAČA, rođen je 1969. u Rijeci.

Objavio je više knjiga poezije i proze od kojih su najpoznatije "Pisanje oslobađa", "Uzimaj sve što te smiruje", "Brdo", "Tiho rušenje" i "Plivač". Knjige su mu prevedene na engleski, njemački, poljski, bugarski, makedonski i nizozemski jezik. Često je nagrađivan, pa tako i Ratkovićevom nagradom za zbirku Okrutnost. Živi i radi u Zagrebu kao radijski autor i slobodni umjetnik

Ivica
PRTENJAČA

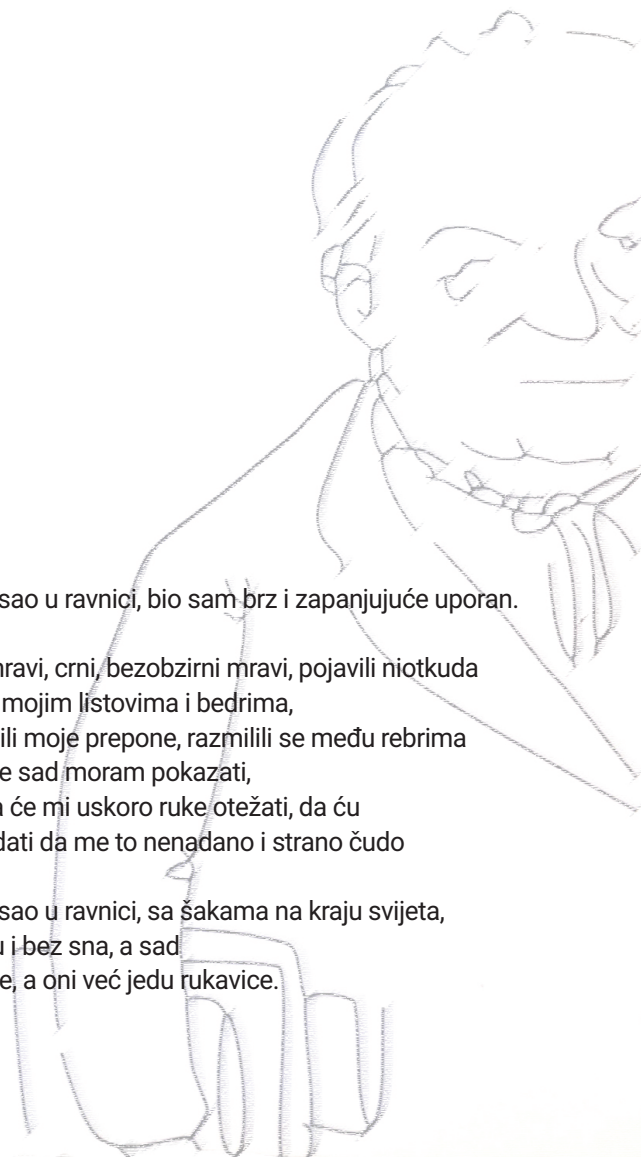
BOKS

Dugo sam boksao u ravnici.
Udarao rukama, točno i jako zrak i kišu, prašinu i prolaznike.
Dugo sam stajao i skakao na jednome mjestu u pustinji,
lomio sjene što su se zabijale u moj gard.
Bio sam brz i jak, imao sam dobar rad nogu, vješto sam se
izmicao i, najvažnije, bio sam neumoran.
Nisam se osvrtao, gledao sam naprijed, kroz već raspadnute rukavice.
Znao sam zateći sunce na obzoru u tako nepriličnom stanju
toliko slabo, da sam potom
poput bijesna čovjeka ubadao šakama u njegovu ranu
dišući glasno, toliko glasno da je cijela
ravnic postajala moja.
Zvuk se odbijao od metalnih očiju zvijezda, i njih sam tukao u
dugačkim noćnim rundama, gotovo naslijepo
vrteći se kao kakav pauk
nasred ravnice
zamahujući
kidajući onu gumu u ustima
jednim jedinim vriskom.

Dugo sam boksao u ravnici, bio sam brz i zapanjujuće uporan.
Dugo.

Ali kad su se mravi, crni, bezobzirni mravi, pojavili niotkuda
i stali verati po mojim listovima i bedrima,
kad su zatamnili moje prepone, razmilili se među rebrima
znao sam da se sad moram pokazati,
udarati jače, da će mi uskoro ruke otežati, da ću
spustiti gard i dati da me to nenadano i strano čudo
pobijedi.

Dugo sam boksao u ravnici, sa šakama na kraju svijeta,
s grčem na licu i bez sna, a sad
ja podižem ruke, a oni već jedu rukavice.

TIŠINA I NJEZINE OLOVKE

Tišina
i njezine olovke
na strani okrenutoj suncu
pod oblutkom je skakavac
i čeka da ga prestrašim
moje sandale se opiru točkama
opiru se stajanju u zarezima, makar i kratkim stajanjima
moje sandale su izmučene mojom težinom
nemaju više svojih
sjena
samo udubine u kamenju koje se sunča
i pokušava me zapisati sjenama
tankih nožica jednog skakavca
koji skače kroz moje oko
sunčanicu
izuzetak
nemoćnu poopodnevnu želju
da se u ruku uzme kamen
olovka ili
obla, poput dječjeg trbuha
tuga.

TAKO NEŠTO

Od one strašne
nepregledne čistine osjećam strah.
Od onog drveta nasred pučine, od jarbola na kojem se prevozi
umorna ptica
od grma što gori
od pustinje koja trepće u vjetru
osjećam strah.
Od ledene površine po kojoj tragaju lovci
po kojoj se kovitlaju plinovi
propasti, smeće sutrašnjice
po kojoj tumaraju
topla tijela posljednjih
medvjeda osjećam strah.
Od onih praznih očiju koje dosežu
mrtvu dubinu oceana i neba
od toga da započinjem rečenicu
rušeći kuću po kuću niz ulicu
čineći ožiljke.
Osjećam strah.
I takav stojim među ljudima i
gulim naranču.
Jer su mi ljudi preblizu
prskam po njima sićušne kapi
Jer hoću da među nama bude
zlatu i ljubav, da miriše voće, da blista podne.
Osjećam strah i zato
oblačim jako usku košulju i izlazim na kišu.
Vozim u autopraonicu, na one divlje četke, tako nešto.

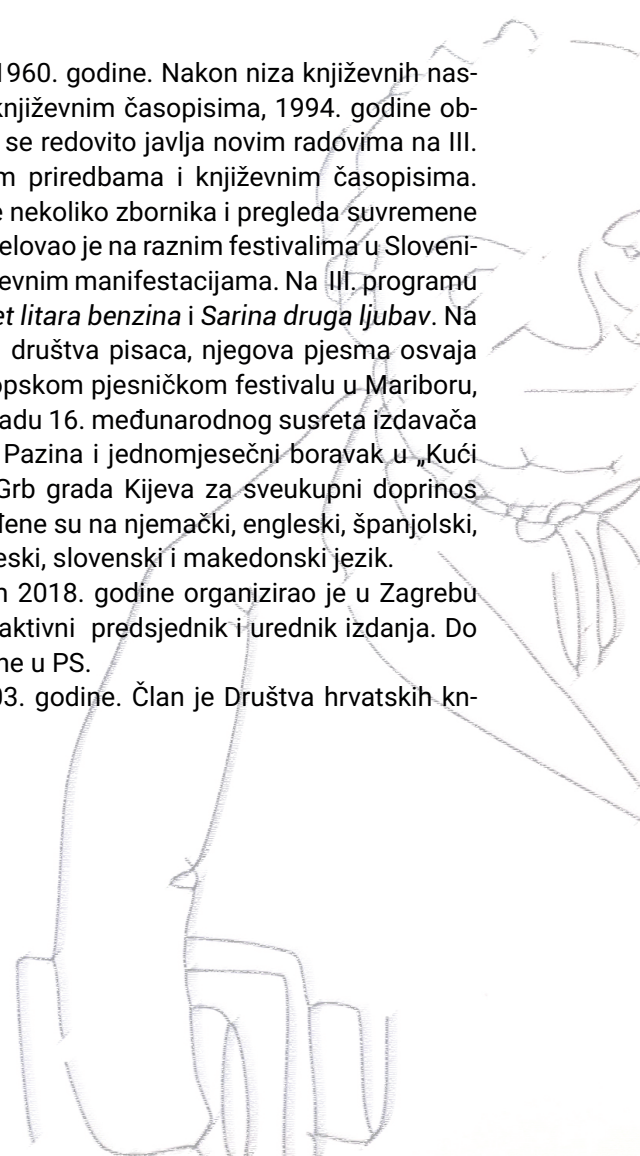

Kemal
MUJIČIĆ
ARTNAM

KEMAL MUJIČIĆ ARTNAM, rođen je 14. 02. 1960. godine. Nakon niza književnih nastupa na književnim tribinama i objavljivanja u književnim časopisima, 1994. godine obelodanjuje svoju prvu zbirku pjesama. Od tada se redovito javlja novim radovima na III. programu radija, književnim festivalima, javnim priredbama i književnim časopisima. Pjesme su mu uvrštene u petnaest antologija te nekoliko zbornika i pregleda suvremene hrvatske poezije. Kao predstavnik Hrvatske, sudjelovao je na raznim festivalima u Sloveniji, Crnoj Gori i Makedoniji kao i na domaćim književnim manifestacijama. Na III. programu hrvatskog radija izvedeni su mu radio-romani *Pet litara benzina* i *Sarina druga ljubav*. Na anonimnom natječaju u organizaciji Hrvatskog društva pisaca, njegova pjesma osvaja prvo mjesto te je predstavljao Hrvatsku na europskom pjesničkom festivalu u Mariboru, u studenome 2011. godine, a 2012. dobiva nagradu 16. međunarodnog susreta izdavača „Put u središte Europe“, kao i stipendiju grada Pazina i jednomjesečni boravak u „Kući za pisce“. Općina Kijevo mu 2022. dodjeljuje Grb grada Kijeva za sveukupni doprinos hrvatskoj kulturi. Pojedine pjesme i priče prevedene su na njemački, engleski, španjolski, talijanski, poljski, češki, slovački, mađarski, kineski, slovenski i makedonski jezik.

Napisao je nekoliko eseja za radio. Sredinom 2018. godine organizirao je u Zagrebu novu književnu udrugu Poezija subotom, čiji je aktivni predsjednik i urednik izdanja. Do sada je uredio jedanaest knjiga koje su objavljene u PS.

Status samostalnog umjetnika ostvaruje 2003. godine. Član je Društva hrvatskih književnika. Živi u Zagrebu.

ZADRŽAVANJE STANJA

Polegnuo sam šumu i po zraku prosuo posoljeni miris hrastovine. Potom sam stare lance zamijenio novima i vezao obalu za more.

Ono što se odlučivalo od samoga početka, opet je, kao fatamorgana, približavalo daljinu i na valovima se prikazivalo tek tako samo, titravo, svjetlucavo, bljeskavo, odozdo, odozgo, bočno, povratno, sa svih strana, uvijek. Gdje je predah, dobri vjetre? Tamo. U šapatu šume. Ući. Otići. Uzeti novi svijet.

LUBENICA NA PLAŽI

Pogledaj! Lubenica! Obla je kao tvoj trbuh, zar ne?

Nemamo nož, nokte, zube, ništa.

Imamo jezik.

Reći ćemo lubenici neka se malo ohladi i da je volimo.

Reći ćemo joj da nismo iz njena kraja i da ne znamo

Kako je rođena, gdje je rasla, ima li sestrice, je li joj sunce bilo crveno.

Lubenica, Pogledaj! Što ćemo s njom kada je tako lijepa i obla?

Ne možemo je ni uzeti ni vratiti. Nigdje nam ne stane. Nemamo nož.

Nisam htio komplicirati, zaista: samo sam ti donio lubenicu.

Mislio sam da ide uz more.

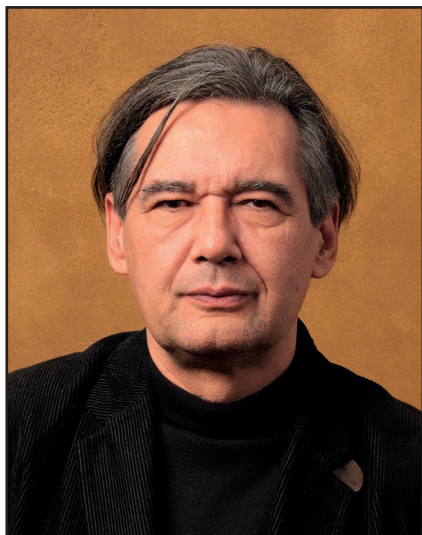
GENETIKA

Ponekad energije mijenjaju oblike i prelaze u neke nove oblike iz oblika u kojima su bile i tako dolazi do novog.

Povijest naglo ubrzava svoju vrtnju i sve što je do tada bilo čvrsto i nepomično, počinje padati u zaborav.

Samo boje uporno i dalje ostaju zalijepljene na vidljivo i nevidljivo i svemu dodaju još jedan smisao više.

Zvuk, star koliko i sam početak, čeka u potaji, na zadatku.

Zvonko
KARANOVIĆ

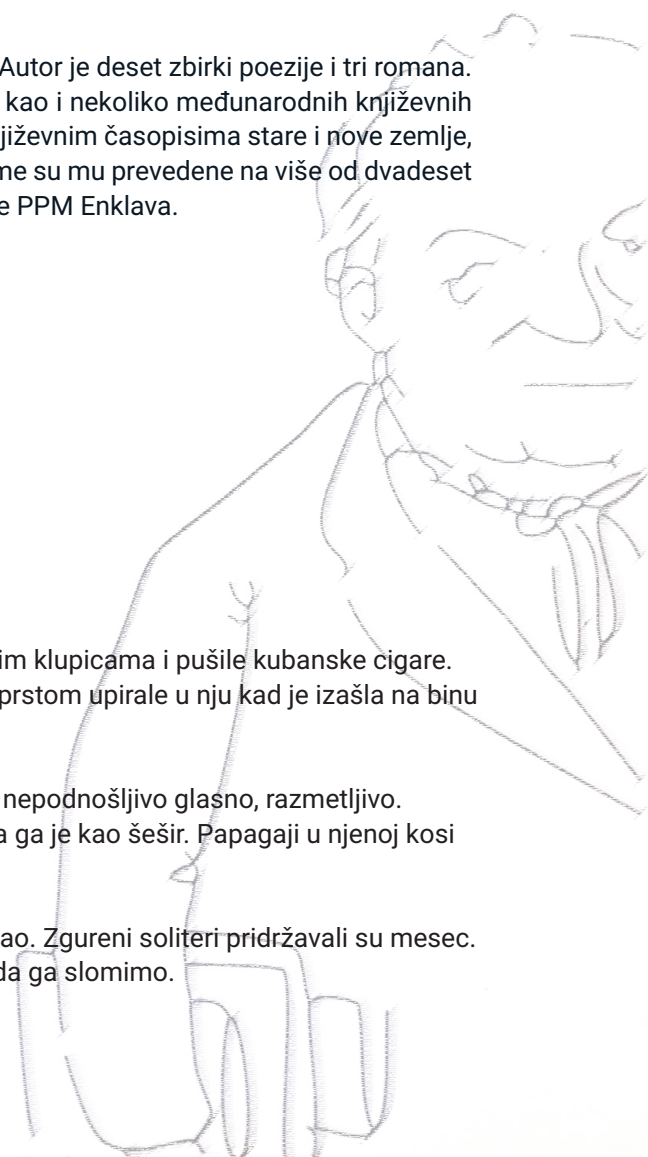
ZVONKO KARANOVIĆ, rođen je 1959. u Nišu. Autor je deset zbirki poezije i tri romana. Dobitnik je nekoliko srpskih nagrada za poeziju, kao i nekoliko međunarodnih književnih stipendija. Objavljivao je u svim najznačajnijim književnim časopisima stare i nove zemlje, kao i u mnogim časopisima u inostranstvu. Pesme su mu prevedene na više od dvadeset jezika. Osnivač je i glavni urednik izdavačke kuće PPM Enklava.

ANIMA (Španska haljina)

Babe su sedele ispred kuća na drvenim klupicama i pušile kubanske cigare. Smejale su se krezubim osmesima i prstom upirale u nju kad je izašla na binu u crvenoj španskoj haljini.

Potpeticama je lupala o daščani pod nepodnošljivo glasno, razmetljivo. Iz glave joj je raslo drvo života. Nosila ga je kao šešir. Papagaji u njenoj kosi kreštali su: Idemo kući.

Kiša je rešetala noć. Grad se smanjivao. Zgureni soliteri pridržavali su mesec. Rekla je: Nebo se presamitilo, hajde da ga slomimo.

ČUDNI DANI

svet se kretao i nije se kretao
i dani su, kao i uvek, trajali od večeri do jutra
čudni dani kada su se svi prozori
neobjašnjivo zamutili
i postali najobičniji srebrni poslužavnici
možda sobarice koje puše na terasi

u svojoj jazbini
razmišljao sam o teškoj, glomaznoj reči: **život**
i teškoj, glomaznoj reči: svet
želeo da im nacrtam brkove i smešnu Luj 14. periku
uštinem ih za nos i napišem im pismo
plastično-fantastično pismo
puno vijugavih rečenica
šuštavih značenja
i rekao sebi kako je odavno
trebalo da učinim to
i ne razmišljam previše
o škripi karličnih kostiju nakon ustajanja
o obezglavljenim petlićima koji se bacaju po dvorištu
o crvenim, žutim i belim baletankama rasutim po trotoarima

možda bi napuštanje kuhinje u kojoj sam sedeo danima
opravdalo
tu glomaznu reč: svet

i glomaznu reč: **život**
i plahu, skoro nevinu reč: *pismo*
opravdalo odlazak
bez ponižavanja, klečanja i ljubljenja ruku
bez dodvoravanja čudesima koja su se događala napolju
odlazak bez povratka, možda bez pisanja zamišljenih pisama
samo razgledanje i brzo zaboravljanje viđenog
tako sam mislio tada sedeći za kuhinjskim stolom
prekrivenim plastičnom kariranom mušemom
prateći sopstvene misli koje su dolazile
i odlazile brzo poput hitronogih lasica

osećao sam se dobro zbog tih poletnih, lahorastih misli
i rekao sebi kako me tamo

čekaju

silna širenja zenica od propadanja niz tobogan neizvesnosti
silna uspinjanja puna radosti u grudima
silna čuđenja
sve same lepe stvari koje čine da se osećaš živim
stvari zbog kojih se donose važne odluke

ali zima se nije predavala
našla je način da ukrade sve džempere iz tržnih centara
sve šalove i kape, sve tople čarape i rukavice
posebno rukavice
bez kojih polazak na tako neizvestan put ne bi bio moguć
centralni kuhinjski štab sa svojih 20 oslonaca bio je neumoljiv

rov je predubok za izlazak bez merdevina
bez pomoći nečije ruke koja bi prihvatila moju

bili su to čudni dani
kada je svet stajao a sobarice pušile na terasi
kada se svet kretao a ja sedeo u kuhinji
i pušio cigaretu za cigaretom
poput kakvog razočaranog vojnika
možda utučenog čuvara auto-otpada
koga su zamenile nadzorne kamere
i čiji zapisi iz noćnih smena
nikome nisu potrebni
i nisam primetio
kada se se dani iznenada premetnuli
i počeli da traju od jutra do večeri
dani kada je proleće naslonilo čelo na moj kuhinjski prozor
naslonilo čelo i na sve ostale kuhinjske prozore i fasade
na sve simsove i terase,
na sve breskve i jabuke u hipermarketima
dani kada je proleće najzad došlo
čudni dani
kada su ljudi jedni drugima padali u zagrljaj
a da niko nikoga nije poznao
a da se niko nije pomerio s mesta

BOG ME JE POSLAO DA UČIM

Bog me je poslao da učim, budem
vetar i vatra, Tito i Mao, bubanj i bas.

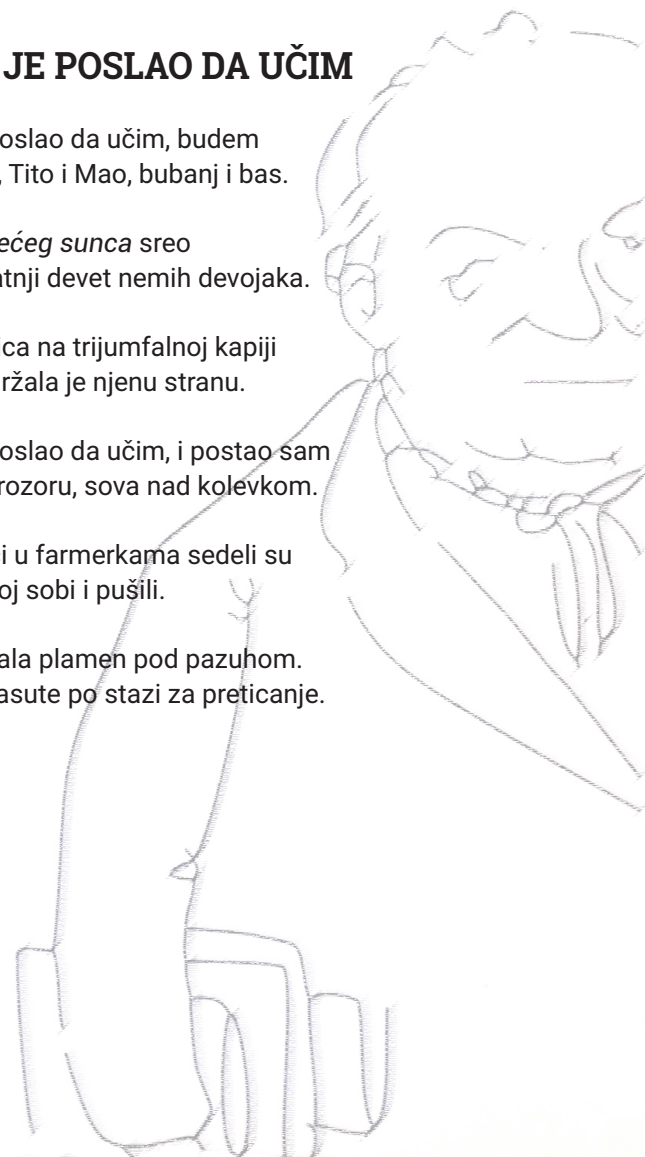
U *Kući izlazećeg sunca* sreo
sam je u pratnji devet nemih devojaka.

Ptica kukavica na trijumfalnoj kapiji
sve vreme držala je njenu stranu.

Bog me je poslao da učim, i postao sam
mačka na prozoru, sova nad kolevkom.

Hodočasnici u farmerkama sedeli su
u zamračenoj sobi i pušili.

Noć je skrivala plamen pod pazuhom.
Smaragde rasute po stazi za preticanje.

Umihana
KRLIĆEVIĆ
OMEROVIĆ

UMIHANA KRLIĆEVIĆ OMERović, rođena je 1987. godine u Doboju. Po zanimanju je magistar komunikologije.

Piše poeziju, koja je objavljivana u zbirkama i časopisima „Paralelni svjetovi“ na 8. KNS međunarodnim književnim susretima u Sarajevu, OD „Preporod“ Gračanica, Divan – časopis bošnjačke zajednice kulture Travnik, te na portalima knjizevnost.hr i Čovjek-Časopis.

Njena prva zbirka poezije Ozbiljni razgovori (Lijepa riječ, Tuzla) podržana je od Fondacije za izdavaštvo Sarajevo i objavljena je 2020. godine.

Suosnivačica je Udruženja za kulturu Kontrast.

STRAH

Srasli smo
strah i ja.

Svađamo se i mirimo,
kako kad.

On se u mene maskira
i ja u njega ponekad.

Nekad me stvarno uplaši,
a nekad svoj strah uplašim ja.

MREŽA

To si ti i to sam ja,
ribe u mrežu života ulovljene.

Na našim krljuštima
smjenjuju se
čas noć, čas dan,
oči nam zapljuskuju valovi.

To si ti i to sam ja,
ribe u mrežu života ulovljene.

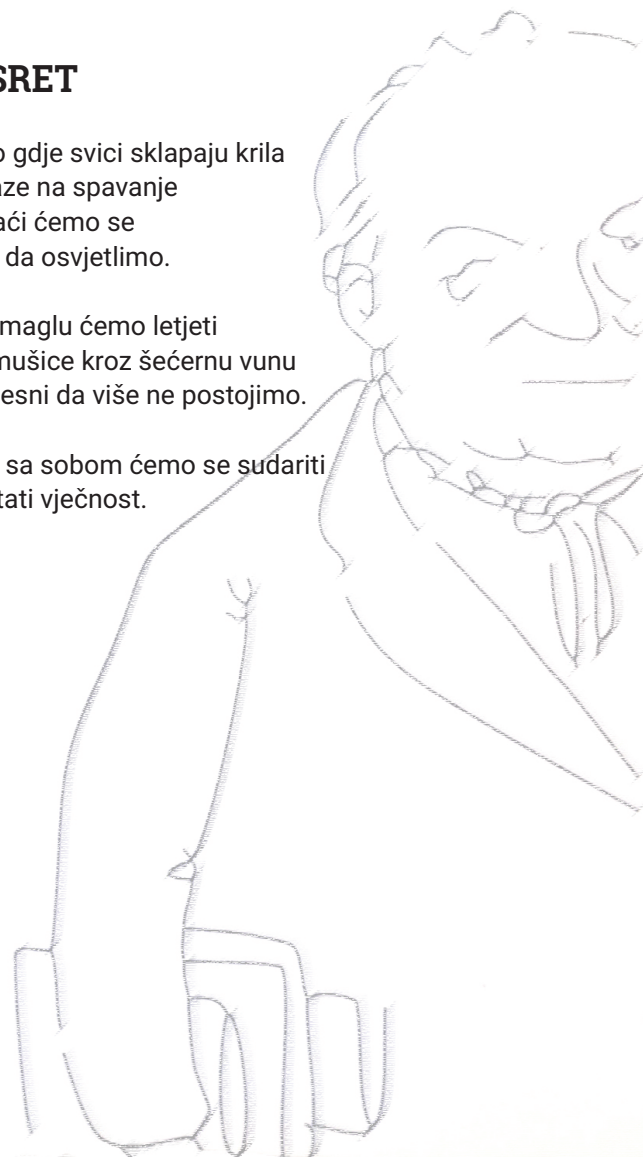
Širimo škrge
i hvatamo dah dok ne crknemo.

SUSRET

Tamo gdje svici sklapaju krila
i odlaze na spavanje
pronaći ćemo se
mrak da osvijetlimo.

Kroz maglu ćemo letjeti
kao mušice kroz šećernu vunu
nesvjesni da više ne postojimo.

Sami sa sobom ćemo se sudariti
i postati vječnost.

Jovana
BOJOVIĆ

JOVANA BOJOVIĆ, rođena je 1989. godine u Podgorici. Diplomirala je dramaturgiju na FDU Cetinje, a master akademske studije završila na FDU, Beograd. Doktorand je treće godine studija na Akademiji umetnosti Novi Sad, smjer dramski i audiovizuelni mediji.

Autor je više dramskih tekstova, izvođenih u zemlji i inostranstvu, za koje je osvojila značajne nagrade: Mirovna misija (Prva nagrada na konkursu Kazališnog epicentra Zagreb u saradnji sa pozorištem Company of Angels iz Londona), Otvoren kraj (Prva nagrada na konkursu Skroz nova drama, Crnogorskog narodnog pozorišta), Slobodno vrijeme ili tamno je svijetlo (Nacionalna akademija Oslo, Norveška i Festival Quartieri dell'Arte u Viterbu, Italija) i dr. Scenarista je devet epizoda prve crnogorske istorijske TV serije Božićni ustanak, a scenario potpisuje i za dugometražni igrani film Požari.

Na konkursu „Ratkovićeve večeri poezije“ osvaja prvu nagradu za knjigu poezije „S glavom u torbi“. Istoimena knjiga ulazi u širi izbor za nagradu Biljana Jovanović(2017.).

2020.godine objavljuje knjigu pjesama Magla: vidljive tačke.

Predaje Filmski i televizijski scenario na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju.

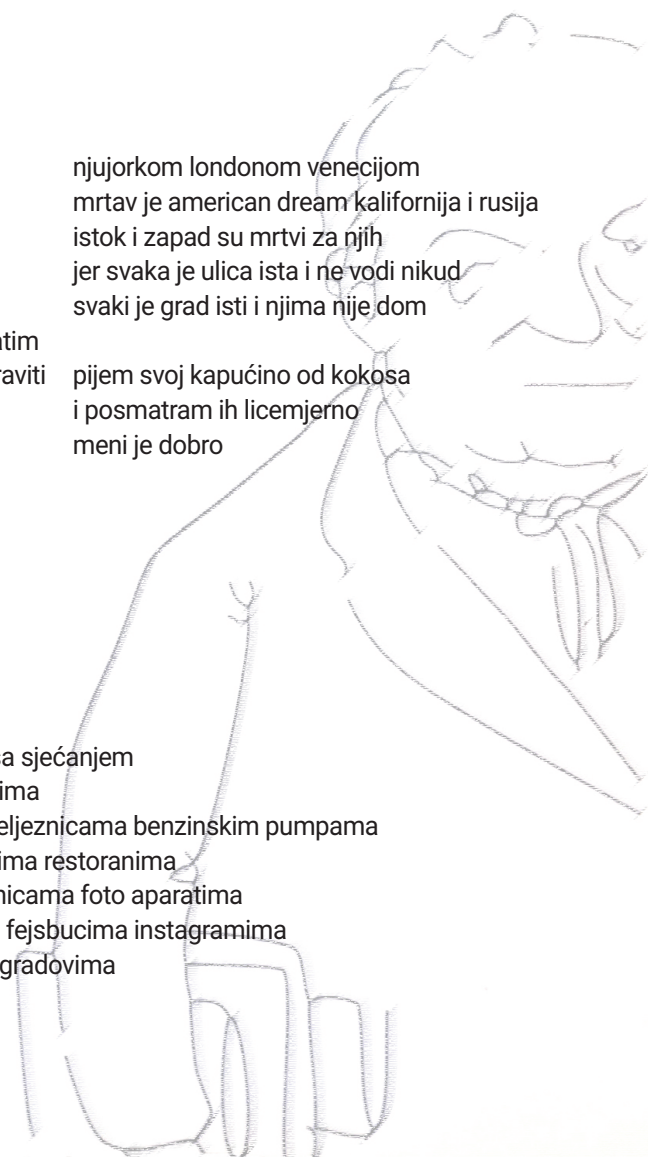
ISTOMIŠLJENICI

moji istomišljenici su se odlučili na zatočenje
egzil stranstvovanje mirovanje tihovanje
usamljeništvo ako baš hoćete
ćute i rade koliko mogu
trude se da misle previše
mislili su o životu
o kako su tek mislili o životu
mislili su o smrti
o kako su tek mislili o smrti
mislili su ozbiljno o samoubistvu
nikad spremni
mislili su o prepuštanju budućnosti
nikad spremni
mislili su o ratu i odabiru prave strane
biti društveno angažovan sa puškom u ruci
nisu mogli
mislili su o dubokim zelenim šumama
zapašenim protiv tigrastih komaraca
moji istomišljenici tigrasti komarci
plaše ljude koji ih nikad nisu vidjeli
ponekad odlaze u zabačene ulice
ne bježe ali se brzo kreću instiktivno
dok traju koraci ništa im se ne može desiti
niko ih neće zaskočiti čak ni ljubav

a oni su nju zaskakali
o kako su samo zaskakli ljubav
iskaćući iz lokalnih autobusa
za potencijalnim ljubavnicima
bivšim i budućim
za pogledima koji se čine poznatim
za ljudima koji se ne dalju zaboraviti
za sjećanjima
ali sada se ne sjećaju
sjećanje iluzija
sjećanje strah
sjećanje stara usjedjelica
sjećanje buđavi hljeb
sjećanje svinjski brlog
sjećanje sranje
sjećanje čisto sranje
namijenjeno plašljivima
moji istomišljenici su raskrstili sa sjećanjem
kao što su raskrstili sa putovanjima
tuđim gradovima podzemnim željeznicama benzinskim pumpama
mostovima buticima fast fudovima restoranima
aerodoromima autobuskim stanicama foto aparatima
turizmom društvenim mrežama fejsbucima instagramima
kažem raskrstili su sa su tuđim gradovima

njujorkom londonom venecijom
mrtav je american dream kalifornija i rusija
istok i zapad su mrtvi za njih
jer svaka je ulica ista i ne vodi nikud
svaki je grad isti i njima nije dom

pijem svoj kapučino od kokosa
i posmatram ih licemjerno
meni je dobro

ŠETNJA

izašla sam na ulicu grada poslije nekoliko godina
i nisam vidjela građane što šetaju ili jure na posao
nisam vidjela ni građanske proteste ni transparente
ni parade ponosa ni parade radnika ni funkcionere
ni prosjake ni snobove ni štrajkače glađu
vidjela sam sredovječne muškarce sa rakovima grla
i debelog crijeva

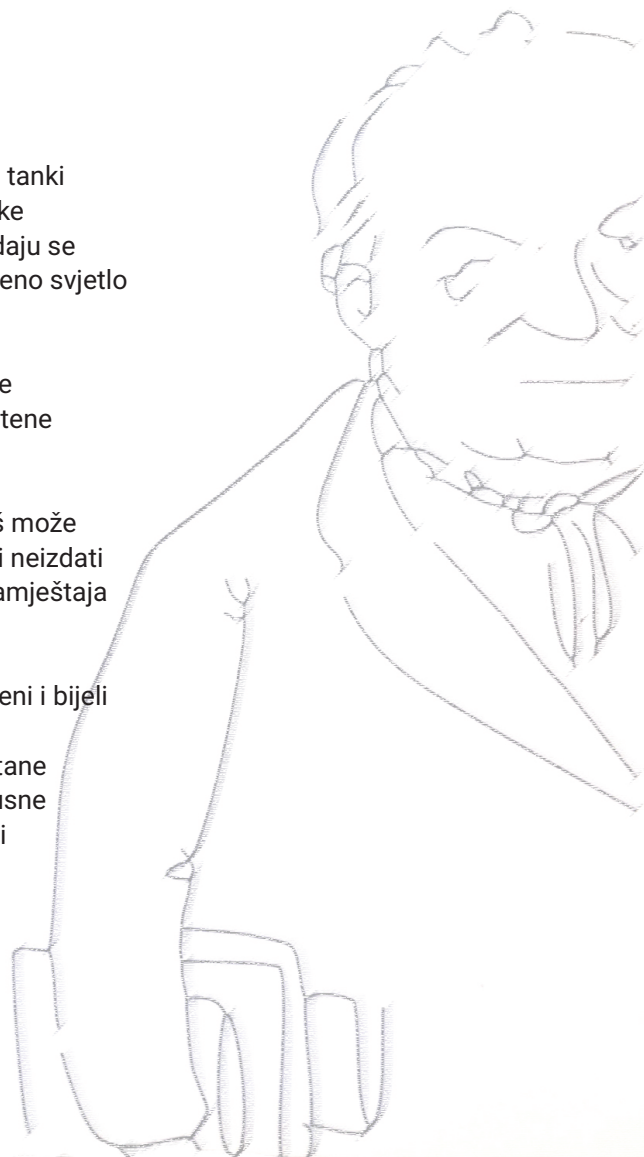
žene sa nabreklih stomacima i žene sa ranama od carskog reza
i žene sa napuklim vaginama žene sa strijama i celulitima
vidjela sam gojazne masne ljude što imaju velike podbradke
i mršave suve djevojke što se boje da pojedu čokoladu
vidjela sam žene bez jedne dojke
vidjela sam žene bez obje dojke
i djecu u invalidskim kolicima
djecu sa iskirivljenim ekstremitetima
vidjela sam neobrijane muškarce sa ugrađenim stentovima
i žene sa ugrađenim spiralama da ne mogu da zatrudne
i žene što idu na vantjelesnu oplodnju u novim džipovima
i starice sa odstranjenim matericama što čekaju gradski prevoz
vidjela sam one što se vraćaju sa sahrana sa hemotreapija
iz porodilišta
vidjela sam grube ispucale šake potamnjele
i bijele tanke prste prošarane braon pjegama
na njima zlatno prstenje
vidjela sam lijepa i ružna lica

široke noseve i velike uši male uši kratke noge
debele butine dugačke ruke i noge
tanke usne napumpane usne
na njima karmini pravljeni od svilene bube
vidjela sam žive i bolesne
svi oni skroluju po pametnim telefonim
čula sam jasno njihovo ćutanje

PROZOR U DVORIŠTE

na zgradama su prozori zatvoreni
šta tamo rade muževi i žene tuku li se
vode li ljubav jedu li dosadu poslijepodne
pričaju li o porođaju i vojsci sa kumovima
atomske zdesna carski rez epiziotomija
gledaju li vijesti u pola osam znaju li
talibani opet na vlasti u avganistanu
šta tamo rade studenti
uče li pate liili će tek da pate
piju li ili će tek da piju
čitaju li fantea vitgenštajna ili anais nin
ili ne čitaju ništa
nemaju kad ili neće
nadaju li se još uvijek nečemu
šta tamo rade stari plaću li za prošlošću
hoće da zaborave ili su zaboravili
ima li tamo hanekeove ljubavi
umiru li ili su davno umrli
šta tamo rade djeca rastu li
kažu li im trava je zelena žuto je sunce
ništa drugo nije važno
ili im kažu svijet je opasan i zao
naoružajte se
na zgradama su prozori otvoreni
ljetu je muškarci su u boksericama

dobro građeni tetovirani neki
dlakavi i debeli neki usukani i tanki
žene su mršave tamne i glatke
neke olinjale izborane ali ne daju se
vidim sve to kad ostave upaljeno svjetlo
ne navuku zavjese
mislim ući će im komarci
koga briga za komarce ljetu je
na zgradama su roletne spuštene
kapci zatvoreni
otišli su na put
sveti bijeg od kuće dok se još može
ili su stanovi prazni neprodani neizdati
sa bijelim čaršafima preko namještaja
na zgradama su terase male
takve sad prave
na njima su žice za vešm šareni i bijeli
dječje pelene i male čarape
muške pantalone tamne izrutane
ženske haljine drečave neukusne
na zgradama su životi ucrtani
ćutim i gledam tuđe
svoje ne dam

Dragan
JOVANOVIĆ
DANILOV

DRAGAN JOVANOVIĆ DANILOV, rođen je 1960. godine u Požegi. Objavio je devetnaest zbirki pesama od kojih su najznačajnije: „Kuća Bahove muzike“, „Živi pergament“, „Homer predgrađa“, „Gnezdo nad ponorom“, „Memoari peska“, „Moja tačna priviđenja“, „Simetrija vrtloga“, „Govoriti s vodopadima“ i „Um podivljale reke“. Romani: „Almanah peščanih dina“, „Ikostas na kraju sveta“, „Otac ledenih brda“, „Talasi beogradskog mora“ i „Šta sneg priča“. Knjige autopoetičkih eseja: „Srce okeana“, „Duhovi balkana“, „Živeti u malim gradovima“.

Njegova poezija izazvala je kritičku recepciju na italijanskom, francuskom, engleskom, bugarskom, rumunskom, slovačkom i makedonskom jeziku. Zastupljen je u velikom broju antologija objavljenih u inostranstvu, između ostalih, u antologijama „New European poets“ i „The horse has six legs“ u prevodu Čarlsa Simića (Grawolf Press, Saint Paul, Minnesota, 2008. i 2010). Učestvovao je na brojnim međunarodnim pesničkim festivalima. Održao je dvadesetak samostalnih književnih večeri i čitanja poezije u Francuskoj.

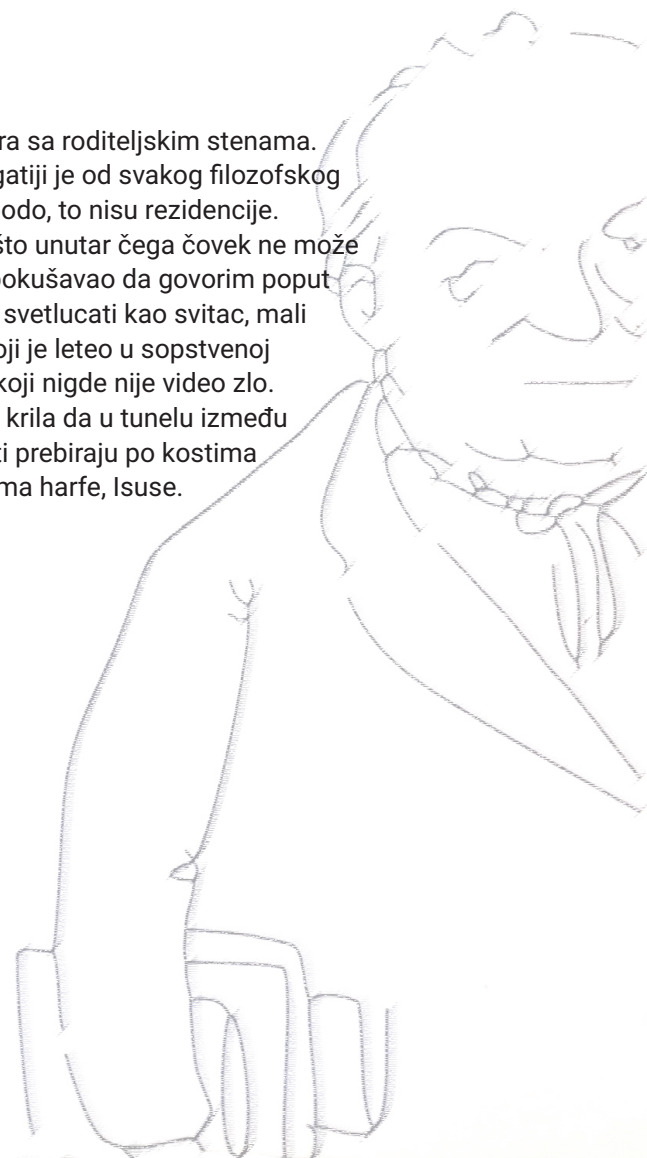
Dobitnik je književnih nagrada: „Brankove nagrade“, „Zmajevе nagrade“, nagrade „Vasko Popa“, „Branko Miljković“, „Meša Selimović“, Vitalove nagrade „Zlatni suncokret“, „Oskar Davičo“, nagrade Srpske akademije nauka i umetnosti iz fonda „Branko Ćopić“, „Prosvetine“, „Stevan Pešić“, „Risto Ratković“, „Jefimijin vez“, „Pesma nad pesmama“, „Zlatni prsten despota Stefana Lazarevića“, nagrade „Dimitrije Mitrović“, „Laza Kostić“, „Momo Kapor“, „Đura Jakšić“ i „Disove nagrade“ za celokupno pesničko delo. Dobitnik je međunarodnih književnih nagrada „Pro creation“, Zlatna medalja Tunisa za poeziju i „Velika bazjaška povelja“.

Zbirke pesama, romani i eseji prevedeni su mu na engleski, francuski, nemački, italijanski, mađarski, grčki, bugarski, slovački, rumunski i makedonski jezik. Živi u Požegi.

KANJONI

Starost dolazi kad sa smrću počnemo da živimo kao sa prolećem. Nije potrebno biti učeni enciklopedista pa znati da stvarnost ne može biti prevarena. I ovog jutra mislim na vas, kanjoni i pitam se čiji ste vi posedi? I dele li Bogovi s vama vlast nad svetom? Tek, svi smo mi vaši vazali. Na ovom mestu reka napušta svoju uzdržanost naratora i postaje divlja. Kanjoni, produbljeni naši grobovi, stare su stene mog srca. Ne progovoriti, to je za vas kamene besposličare, večito zauzete, velika muka jer divljina, kako bilo, najočitija je vaša osobenost. Vi ste hodnici kroz koje se ispovedaju vetrovi puštajući vodene oluje da prenose svoj bezrazložni bes na stene, žurno, bez odgovora. Ja sam to mlivo koje melje voda

orobljena od razgovora sa roditeljskim stenama. Pogled na kanjon bogatiji je od svakog filozofskog učenja. Kanjoni, gospodo, to nisu rezidencije. Udevam pogled u nešto unutar čega čovek ne može da stane. Ma koliko pokušavao da govorim poput kanjona, mogu samo svetlucati kao svitac, mali beznačajni apostol koji je leteo u sopstvenoj sramoti i poniženju i koji nigde nije video zlo. Ti si mi ovde prikačio krila da u tunelu između Tebe i mene neki prsti prebiraju po kostima mog tela kao po žicama harfe, Isuse.

PESMA ZA MOG OCA I PASTRMKU

Bejah dečak od možda nekih sedam godina kad prvi put ugledah golemu pastrmku koju je moj otac bio ulovio, mušičareći na nekoj brznoj, planinskoj vodi, što govori uvek različitim glasom. I dok joj se primicah rukom, misleći da je već savladana, ta nimalo priprosta beštija počeo žestoko da se trza i giba, kao da je ne dotiče misao o kratkovečnosti - tek, malo je nedostajalo da me poseče oštrim perajem; nakon par minuta kada je već bila mrzovoljna i skoro obamrla, jer škrge u vrelini tromog popodneva više nisu uvlačile kiseonik, mogao sam da osmotrim njeno elegantno telo: pegice živih, vlažnih boja, izbuljene oči, krljušt srazmerno sitnu; još uvek krkljala je u svom gospodskom očaju, ne pristajući da je napusti životni dah; tad u gubici, začudo, primetih još dve krupne udice što, gotovo urasle u meso, govoraše da se

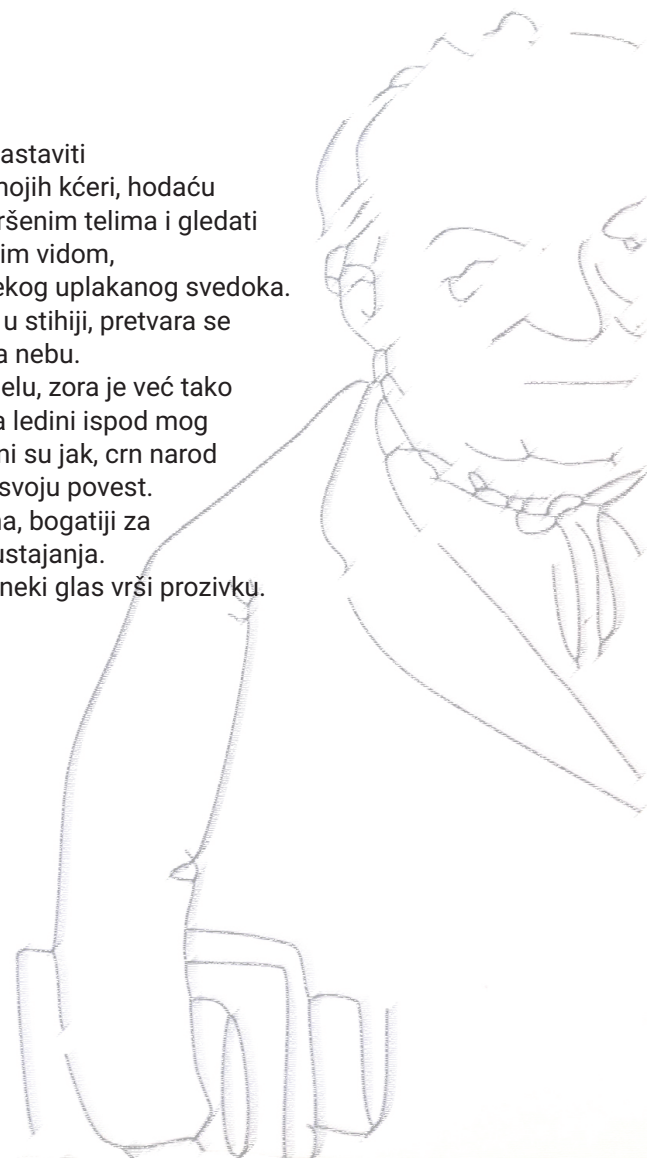
najmanje dva puta otimala smrti; sećaš se, moj oče, molio sam te da je pustiš i ti si pristao kada si je video onako ukočenu i samosažaljivu, kao da u njenim očima više nije bilo mesta za još jedan zalazak sunca; zašto mi se uvek iznova u svest vraća prizor te pastrmke, smrtno uplašene, oče, kralju nad kraljevi-
ma?

Možda zato što me je i tvoje lice, dok si, u užičkoj bolnici krkljao posle trećeg moždanog udara, podsetilo na mrgodno lice pastrmke što se (kao i tvoje srce posle toliko gibanja) najzad umirila na udici bolno zabijenoj u čeljust, a onda najednom oživela, jednako kao i ti, u mom srcu, u ovim rečima bez dna.

ČUVAR BELEŽNICE

I ova će beležnica jednom postati arhiv
peščanih dina, dnevnik umnoženih hlebova.
I ovo telo napušten rudnik nastanjen
noćnim pticama, nečujnim i tamnim kao voda.
Ovaj mali, okrugli grad biće bez mene
i klupa u parku gde sam kao dečak čitao Remboa.
Tvoj dlan lagašan kao vrapčić, mirisi
što luduju u krošnji jorgovana –
sve će to ostati bez mene, jednom.
Moja duboka soba i antikvarnica u kojoj
sam danima prekopavao po starim knjigama.
I ova lampa pod kojom sam čitao kao monah,
nekoj će drugoj duši osvetljavati stranice knjige.
Kao sova u svojoj duplji, prodavac će i dalje
čamiti u kiosku gde sam kupovao novine.
Penzioneri će slagati domine ispred
sodadžijske radnje, iz golubarnika će se

dizati letaći, a ja ću nastaviti
da kucam u srcima mojih kćeri, hodaću
svetom njihovim savršenim telima i gledati
velike gradove njihovim vidom,
pod budnim okom nekog uplakanog svedoka.
U plaču, duša, gošća u stihiji, pretvara se
u lestvice što vode ka nebu.
U ovom pustom predelu, zora je već tako
stara; gavrani dole na ledini ispod mog
prozora, to znaju – oni su jak, crn narod
koji još nije potrošio svoju povest.
Vratio sam se iz praha, bogatiji za
još jednu odiseju odustajanja.
Kasarna je prazna, a neki glas vrši prozivku.

Nedžad
IBRAHIMOVIĆ

NEDŽAD IBRAHIMOVIĆ, završio Pedagoški fakultet u Osijeku i televizijske studije na Media-akademiji u Hilversumu (Nizozemska). Objavio knjige pjesama *Mala povijest smrti* i pisanja (2016) i *Obiteljske i druge strašne pjesme* (2021), romane *Inkapsulirana tijela* (2014), *Kuća Theodore K* (2019) i *Inkapsulirane duše* (2021), knjigu putopisnih eseja *O poeziji, pticama i drugim varkama* (2011) i knjigu filmskih eseja *Bosanske filmske naracije, dokumenti o raspadu* (2012).

Za knjigu *Obiteljske i druge strašne pjesme* dobio nagrade *Risto Ratković* i *Avdina okarina* za najbolju knjigu pjesama u regiji u 2021. godini.

Na UW Washington u Sijetlu predavao Južnoslavenski film i Južnoslavensku književnost. Živi u Tuzli.

SLUČAJNI SUSRET

U staničnom restoranu sretah bivšu ženu.
Upravo je s nekog putovanja, veli, i bijelim
ubrusom otire crni džem s usana. Bićanić je
o njenoj glumi lijepo pisao. Predstava je osvojila
silne nagrade i, onda – tako, kako život, i slično?
Između predstava i televizije dijete se vodi, kaže,
od škole do kuće, od kuće do škole. Odviknuta
od mene, osvrće se kao da se nekom nevidljivom
na nešto neodređeno žali. Oko nas buja praznina.
Na sceni je puno ljepša, i čini se da i ona to
zna.
Pozdravi malog, velim, i brzo odlazim.
Dok nije ona.

KAD ME PITAŠ

Kad me pitaš
bojim li se da ćeš me
prestati voljeti i ja ti
kažem da se ne bojim,
to je isto kao da kažem
kako se ne bojim ničega
što se čini da mora doći
Da se, dakle, ne bojim
Smrti

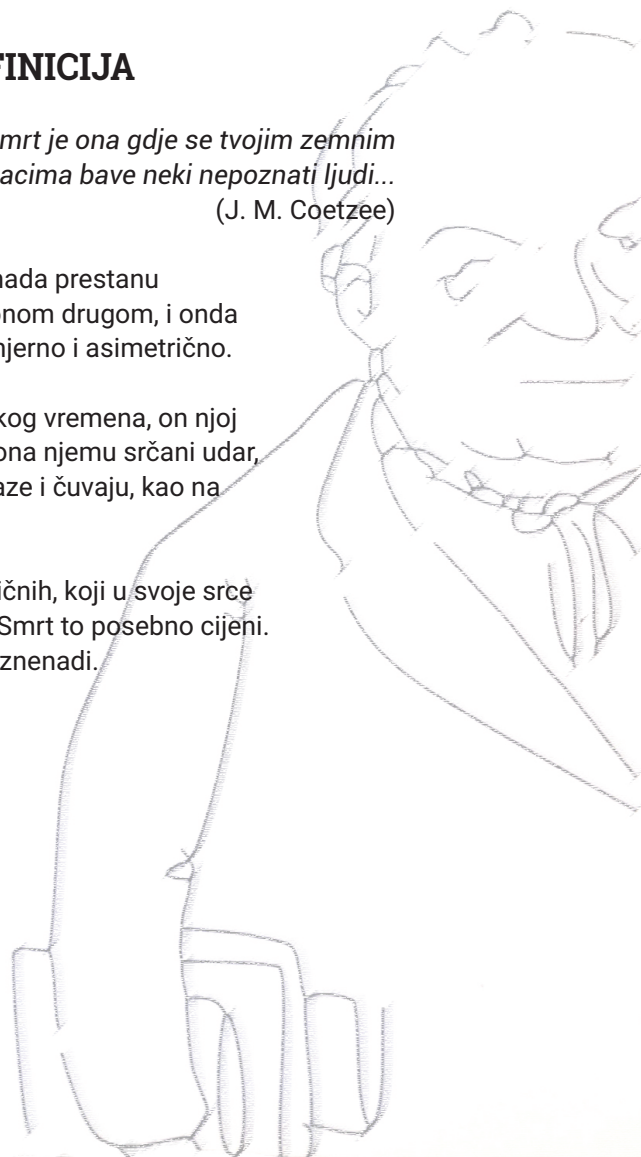
LJUBAV, DEFINICIJA

*Dobra smrt je ona gdje se tvojim zemnim
ostacima bave neki nepoznati ljudi...*
(J. M. Coetzee)

Ima ljudi koji iznenada prestanu
voljeti, a ne kažu onom drugom, i onda
se oni vole nerazmjerno i asimetrično.

A onda, poslije nekog vremena, on njoj
pokloni moždani, ona njemu srčani udar,
i potom se opet paze i čuvaju, kao na
početku.

No, ima i onih sebičnih, koji u svoje srce
ne puštaju druge. Smrt to posebno cijeni.
Sve druge voli da iznenadi.

Saladin
DINO
BURDŽOVIĆ

SALADIN DINO BURDŽOVIĆ, rođen je 1968. godine u Bijelom Polju.

Gimnaziju je završio u rodnom gradu a književnost studirao u Beogradu i Nikšiću. Pojedini naslovi iz njegovih knjiga zastupljeni su u preko četrdeset antologija, zajedničkih zbirki i zbornika poezije i proze.

Prevođen je na mađarski, poljski, bugarski, makedonski, slovenački, turski i njemački jezik. Dobitnik je više nagrada za poeziju, prozu i drame.

Član je Crnogorskog Društva Nezavisnih Književnika (CDNK) i, od 2008. godine, Udruženja književnika Njemačke-Hessen (Litteraturgesellschaft e. v. Hessen-Deutschland). Jedan je od osnivača i stalni član Alternativne grupe Monte Art iz Frankfurta.

Od 1999. godine živi u Offenbachu, Hessen, Njemačka.

SUSRET KOJI NIJE NIŠTA PROMIJENIO

Sudbina je nekontrolisana neman!

...jer ko bi i slutio da ću je sresti u redu
ispred Narodne kuhinje!?

Iako je bilo očigledno da više ne pripadamo
istim slojevima, nije to bilo tolik ostrašno,
(i sam sam mladost proveo u tim istim redovima...)
ali jesu bile jezive njene naborane čarape
kao i poluraspadnute cipele
od kojih nijesam mogao odvojiti pogled.

Bože, mili, šta ti se ovo zove?

Želio sam da ništa ne kažemo,
jer sve je davno rečeno, uljudno se rukuje,
izgovara tri povezane rečenice
i zakopčava izbljedjelu jaknu...

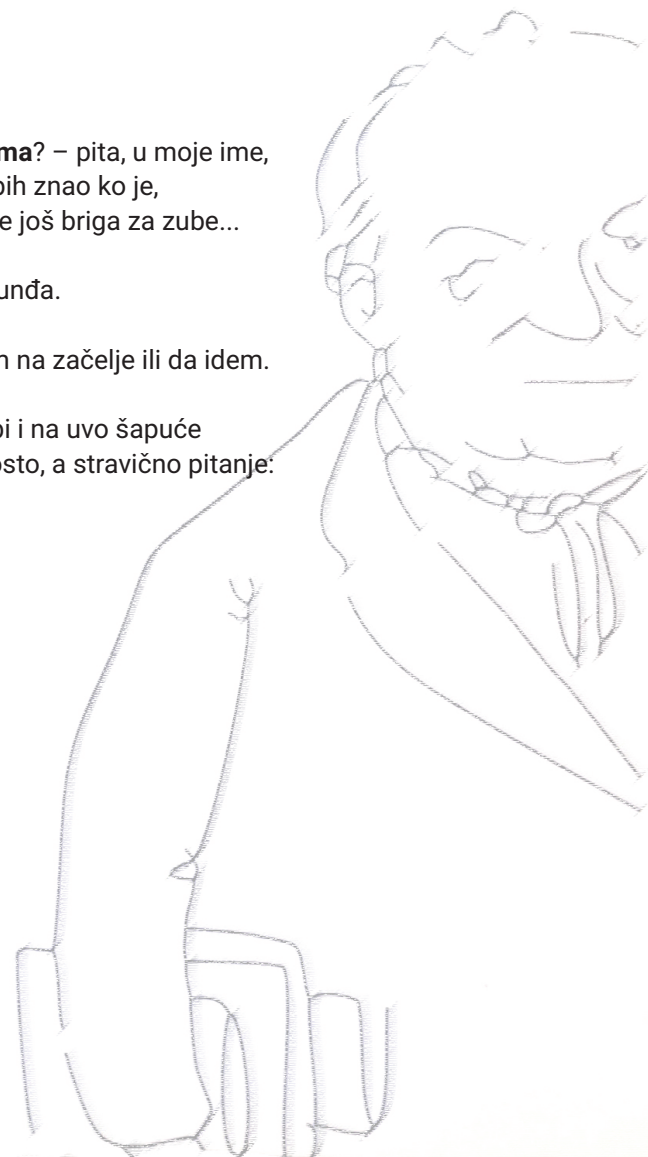
-Šta ti je to sa zubima? – pita, u moje ime,
neko iz mene, kad bih znao ko je,
smije se, ma koga je još briga za zube...

Narod počinje da gundā.

Traže da i ja stanem na začelje ili da idem.

Ona me povlači sebi i na uvo šapuće
to neočekivano, prosto, a stravično pitanje:

-Ko si ti?

KO JE ZAPRAVO BIO DANE BALKANAC

Da bi uživao u životu moraš biti siromašan,
govorio mi je Dane odbijajući ipak moj prijedlog
da se zamijenimo.

Sa njemu svojstvenom oštroumnosću
procijenio je da je Sloboda pogubna za meine,
ali put koji vodi do kazamata
ja sam, već, bio zaboravio...

Tih dana nijesam htio povjerovati da je ubica!
Bio mi je prijatelj i molio sam se za njega,
od Boga sam tražio vazдушnu podršku
možda zbog toga
što mi je obećao da će me, kad-tad, naučiti
da skačem sa padobranom...

Kada bi smo se sreli oblačili smo uniforme,
postajali pukovnici, generali,
bio mi je idol, onako,
bili smo tim, ja i Dane, sve dok nije
ubijen u Frankfurtu...

Ne mogu sa sigurnošću tvrditi da znam odgovor
na pitanje:

Ko je zapravo bio Dane Balkanac, ali...

...nijesam imao pasoš i nijesam mogao otići
na sahranu, a otišao bih i pješke, i stigao,
makar na četrdesnicu, na pola godine,
da kucnem, ako ga ima, na taj njegov grob
i kažem:
„Izađi! Vrijeme je da skačemo sa padobranom“...

ISPOVJEST

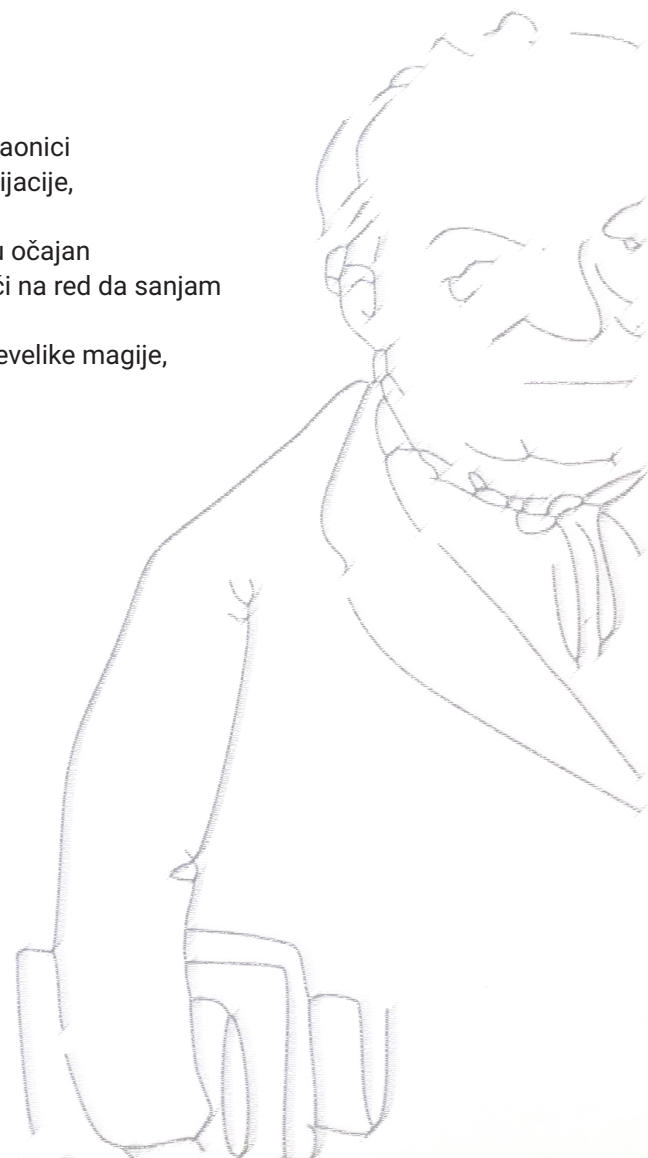
Prestao sam da primam injekcije za rast!

Izgleda da mi nema spasa
i da ću vječno ostati patuljak
(za glavu viši od argentinske doge).

Predsjednički kandidati, svakodnevno,
dolaze u moju kuću, padaju na koljena
da bi se rukovali sa mnom, govore
mogu biti pjesnik ili slikar,
oni će mi obezbijediti papir i bojice.

U amaterskom pozorištu (rade samo Šekspira...)
konstatovali su da im moje usluge nijesu po-
trebne.

Sada, evo, sjedim u čekaonici
ko zna, već, kakve asocijacije,
ponižen i uvrijeđen,
za nekoliko minuta biću očajan
kao da nikada neću doći na red da sanjam
film o Snežani
u kome se, bez neke prevelike magije,
ja,
krastava žaba,
pretvaram u princa.

SEAD HUSIĆ je rođen 1986. godine. Osnovnu i srednju školu završio je u Banovićima, a diplomirao i magistrirao na Filozofskom fakultetu u Tuzli 2010, odnosno 2020. godine. Piše poeziju, prozu i stručne radove iz književnosti. Prevođen je na: danski, švedski, makedonski, mađarski, njemački i turski jezik. Zastupljen je u antologijama i nagrađivan za književni rad.

Sead
HUSIĆ

O DANIMA

Danima se ljudi muče oko toga
kako se popeti na kulu babilonsku
i vidjeti tamo, iza pogleda, ko nam dolazi.
Podignuv desnu ruku na čelo, štiteći se od
osunčanih dana na kojima ponekad kaplja,
kao zmija u arapskim noćima, vijuga, hladna i
pusta. Vijugaju ljudi i penju se.
Uz svirku trguju mirisima i ljudima.
Poneko se s karavane, očaran nježnošću svile, i ne
vrati Domu, ljudima koji danima
vesele se i rasonode pjesmom i svirkom,
oblikujući glinu kao da traže
hlada sjeni.

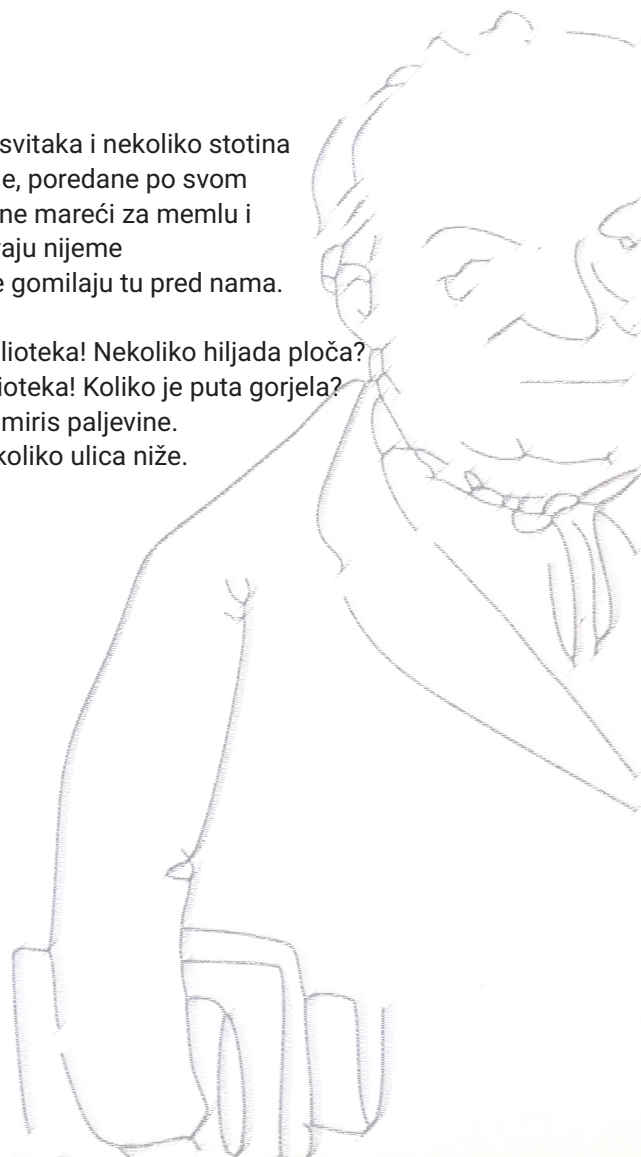
POVRATAK

Jesi li –
ugledavši me
onda
kad sam se vraćao
s fronta,
donijevši sebe sa historijom
pod grozničavim šinjelom –
vrisnula od sreće?

BIBLIOTEKA

Ima, čuo sam, više svitaka i nekoliko stotina
hiljada knjiga. Knjige, poredane po svom
uobičajenom redu, ne mareći za memlu i
paukovu mrežu, bivaju nijeme
poput stvari koje se gomilaju tu pred nama.

Asurbanipalova biblioteka! Nekoliko hiljada ploča?
Aleksandrijska biblioteka! Koliko je puta gorjela?
Čuješ li? Osjeća se miris paljevine.
Naša biblioteka nekoliko ulica niže.

MILICA MILENKOVIĆ (1989.) Po struci je master filolog srpske i komparativne književnosti. Objavila je nekoliko zbirki pesama: *Manje od dlana* (2012), *Via Militaris, Via Dolorosa* (2013), *Isposnice* (2019), *Ljubav u Kani i druge pesme* (2020), *Treće krilo* (2021), roman *Homunculi* (2010) i knjige književne kritike *Kritička tumačenja* (2016) i *Kanon* (2022). Priredila je *Sabrana dela u tri toma Gordane Todorović* (2018) kao i knjigu *Živeti zbog pesme Gordane Todorović* (2019). O Gordani Todorović objavila je studiju „*Pesnikinja, lasta zemlje*“ (2022). Dobitnica velikog broja nagrada za poeziju i književnu kritiku i učesnica mnogih međunarodnih festivala književnosti u Srbiji i regionu. Poezija joj je prevedena na engleski, mađarski, slovački i makedonski jezik. Član je Udruženja književnika Srbije.

Milica
MILENKOVIĆ

SUSRET

Prešli smo na hiljade kilometara
Dok se nismo sreli
U ovom svetu

Sve se prepoznalo
Oči, usta, uši, ruke
Dva tela
Dva melema
Za sve rane iz bivših ratova

Ali straha je bilo previše
Zaboravljenih načina voljenja
Neprevijenih otvora na srcima

Na putu dugom hiljadu svetlosnih godina
Pre nego što smo uspeli
Pomoći jedno drugome

Iskrvarili smo
U zagrljajima istorije

NA POLA KOPLJA

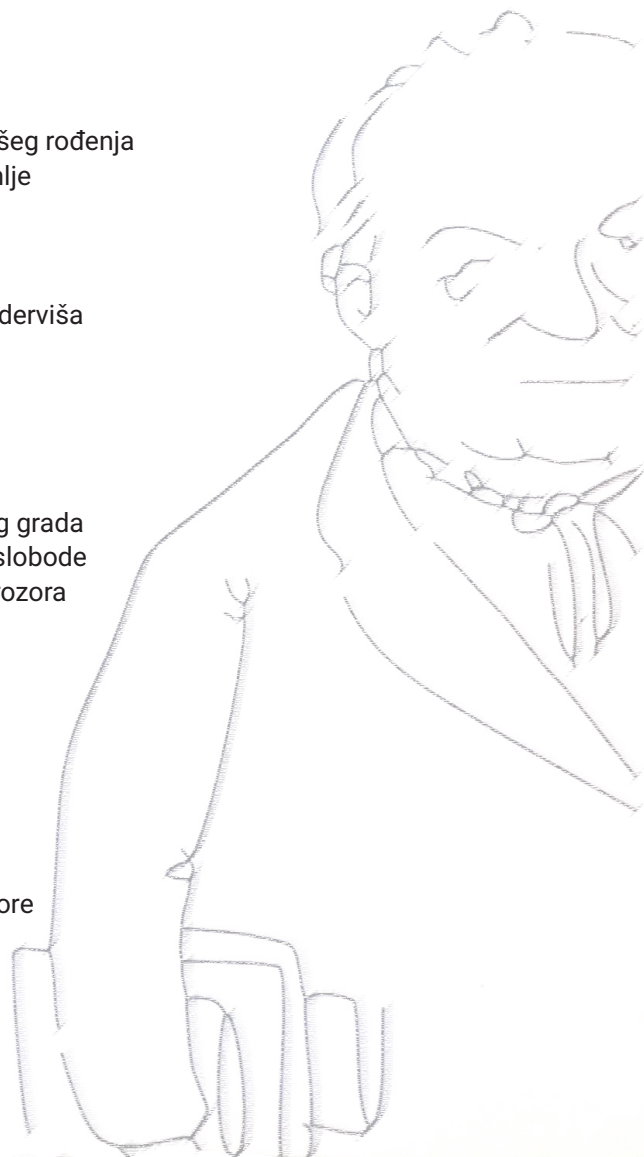
Sanjali smo jedno drugo pre našeg rođenja
Spuštali smo zastavu naše zemlje
Niz krila mojih prozora
Gorela je noć od belih peškira
I barjaka u rukama devera
Bubnjevi i zurle činili su od nas derviša

Vrteli smo se zajedno
Vrteli u krug
Vrteli kao jedno

Dok nas nisu privukle dveri ovog grada
Zapaljene zastave u ime lažne slobode
Trube jerihonske sa urušenih prozora

Vrteli smo se onda i mi
Vrteli kao oni
Vrteli u krugu lažnog grada

Vrteli dok
Zastave svojih srca
Nismo spustili na pola koplja
I zatvorili zauvek sve naše prozore

BRANKICA

I vi biste voleli Brankicu.
Kako koju Brankicu?
Onu devojčicu iz malog stana ponad
Raskrsnice naše varoši.
Devojčicu duge braon kose.

I vi biste voleli Brankicu da ste je samo sreli.
Voleli biste je dok idete onom ulicom
Držeći mamu za ruku
Pa sretnete njenu mamu i pitate za Brankicu.
A ona kaže Brankica je otišla.
A vaša mama pita
Je l' kod oca?
(Brankica je dete razvedenih roditelja)
A njena mama kaže
Ne nije kod oca otišla je
Umrkla mi je Brankica
A vi stisnete ruku svojoj mami i gledate u
nebo
I pitate od čega je umrklala Brankica.
Od srca reći će vaša mati
Od srca od srca od srca

Sada dok mazite svoju kosu,
Tek sada znate šta je to „od srca“
I kako devojčice Brankice umiru

Voleli biste je kao ja
Koja gledam prozore tog stana
Koja idem onom ulicom
I dok se češljam vidim njeno lice
I tako jednostavno, tako prosto
Celog života
Želim da imam kosu kao Brankica

Danilo
LOMPAR

DANILO LOMPAR, rođen 2. januara 1978. godine na Cetinju. Objavio je 22 knjige poezije. Objavljen mu je i CD poezije (prvi u Crnoj Gori jednog pjesnika) „Dok sanjah o tebi Ana Marija“ Montenegrin Universal Theatre Podgorica 2007. godine. Objavljivao je poeziju u domaćim i inostranim časopisima. Zastupljen je u nekoliko izbora poezije na crnogorskom i engleskom jeziku. Živi u Podgorici. Član je crnogorskog P.E.N. centra i Crnogorskog društva nezavisnih književnika.

DA BISMO JEDNI DRUGIMA GLEDALI U OČI

stišajte sumnju
u moje riječi –
dobronamjernost
otkrivanja vremena

ne proglasite
naglašenost emocija –
za ludilo
*(ljubav se mora
i izgovoriti
za nju moraju čuti
i oni što mrze
ne bi li se predomislili)*

stišajte ljutnju
kad osuđujem nepravdu
laž
ili pohlepu...

to je i sopstvena
opomena –
neophodnost
da bih vam gledao u oči

stišajte strah
jer priznaću vam grješnost
*(dovoljnu –
da se ne uplašite
moje izdvojenosti)*

tu sam
na zemlji
sa vama

i vrijeme
odgovoriće
da htjedoh
prizvati
potrebu
za osjećanjima
*(da bismo jedni drugima
gledali u oči)*

voljeli
i kad saznamo
za one
što ljubav ne govore

KAD PJESNIK SANJA DA SVI ŽIVE PJESMU

tužan
(čini mi se vjekovima)
do beskraja
kao skitnica koja nikad
ne prestaje da skita

i vječito se nešto pita

čak i u sreći
zamišljen
nad svijetom koji spava

da bol preobrati
u ljubav
riječ
i san

jeste:
tuga ga *(ćera)*la
na pjesmu
al pjesma će probuditi
vaš duh

da kad kiša pada

(a čovjek je kao kiša)
osjetite i čovjekov pad –

sjetu
ali i nesebičnost:
svjetlost bdjenjā nad njim

da tišina
ne bude praznina

spokoj da vlada:
svima zvijezda
na grudi da padne

da se svaki čovjek
može osjetiti pjesnikom
*(jer je jačinom duha
počeo da sanja)*

a svaki pjesnik
i izvan pjesme čovjekom
*(jer je kao nekolicina pjesnika
počeo da živi plemenitost
sopstvenih stihova)*

ŠEKSPIROV PREDSMRTNI MONOLOG

jedan sam od rijetkih
koji znaju da nijesu
dugog vijeka
*(jedno
od važnijih saznanja
poslije onog da malo znamo)*

za mene je ljubav
i poezija
ista rijeka

vjerujem u čovjeka
koji od čitanja
samoće
mač mudrosti kuje

a ljude
usrećuje

jer gnjev nam
patnju produbljuje

sreća je
kad i pored svih nesreća
(pa i samog rođenja)
nađemo ljepotu
u iskušenju neminovnosti

i stvaramo

*(trag bi mogao biti
jedini iskaz ljepote
u našoj smrti)*

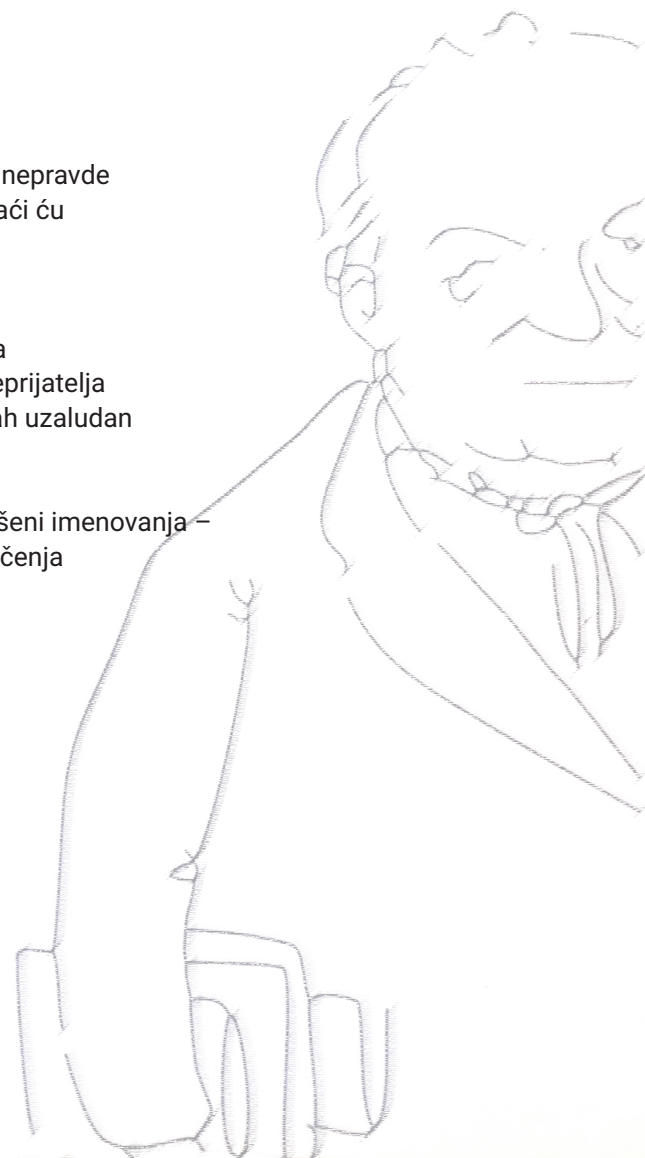
zato
moramo biti blagi
prema našim mrziteljima

jer kad nas mrtvi
vječito žive
budu ispraćali
*(opet nezadovoljni
zbog pominjanja naših imena)*
plakaće nad sobom

utjehu
od svake nepravde
u smrti naći ću
- mir

neka je
u dušama
i mojih neprijatelja
jer ne bijah uzaludan

zato su lišeni imenovanja –
ovjekovječenja
potpisa
mog

Ranko
MIĆANOVIĆ

RANKO MIĆANOVIĆ, rođen 1962. godine u Boričju, Plužine. Završio je Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore u Podgorici. Objavio je knjige poezije: *San i tuđa kuća*, *Žetva pred kućom svjetlosti*, *Svečano tih*, *Zidanje sjenke* i *Od istoka dveri*.

PJEVA OKO PEVA REBRO

Pjeva narod peva kolo
Moje drage ljubikolo
Peva zvezda iz prisoja
Oj devojko dušo moja.

Peva oko peva rebro
Popijeva slavuj sreće
Sestro zlato brate srebro
Probud'te me u proleće.

Epska pčela na cvet sela
S pjesnicima peva etar
U polju me draga srela
A u gori ljudi vetar.

Pojmo braćo pijmo Rusi
Svetluc vodu čaj od gloga
O sanče o dušo tu si
U pevnici srca moga.

Svetli na stolu pogača
Bosiok i tamjan miri
Kroz travu stih korača
Pevaju pčele i pastiri.

U pjesmi mило janje
Voćnjake moje voleće
Pevaju san i svitanje
Pjeva u duši proleće.

ZAVOLEH JE

Zavoleh je u lesci u arabesci
Sa cvetom i letom sa pticom
U beloj crkvi u plavoj fresci
Dok je prolazila na oblaku ulicom.

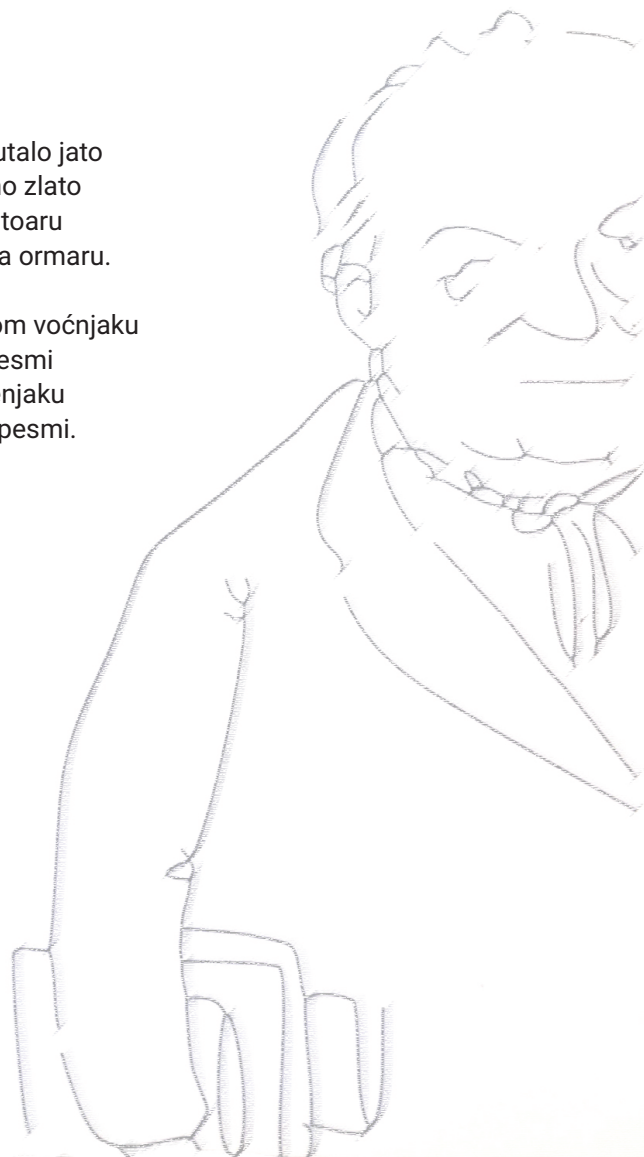
Nestvarnu svetlu bolno lepu
Kraj vrela s krčagom u beloj ruci
Gasio sam zvezde i vatru slepu
Dok su je u mećavi raznosili vuci.

U suton mlečni pevao je mesec mladi
I kos u njenoj kosi u zlatonosnom žitu
Koraćala je kao da gazi čopor zveradi
Kao da jezdi poljem na hatu vilovitu.

Gledao sam je s požudom očima vojnika
U otkosu smeha u ornici u srcu note
Bila je slatki pelin i gorka čemerika
Tajga ljubavi sonetna azbuka lepote.

Ta žena vaseljena u podne zalutalo jato
A kosa njena kosa njena žeženo zlato
Ta žena to čudo svetsko na trotoaru
More pena nebo stena dunja na ormaru.

Zavoleh je u mraku u zvezdanom voćnjaku
U ornici bosu mlečnobelu na česmi
Zavoleh je u osvit plavi u studenjaku
Dok je je prolazila na oblaku u pesmi.

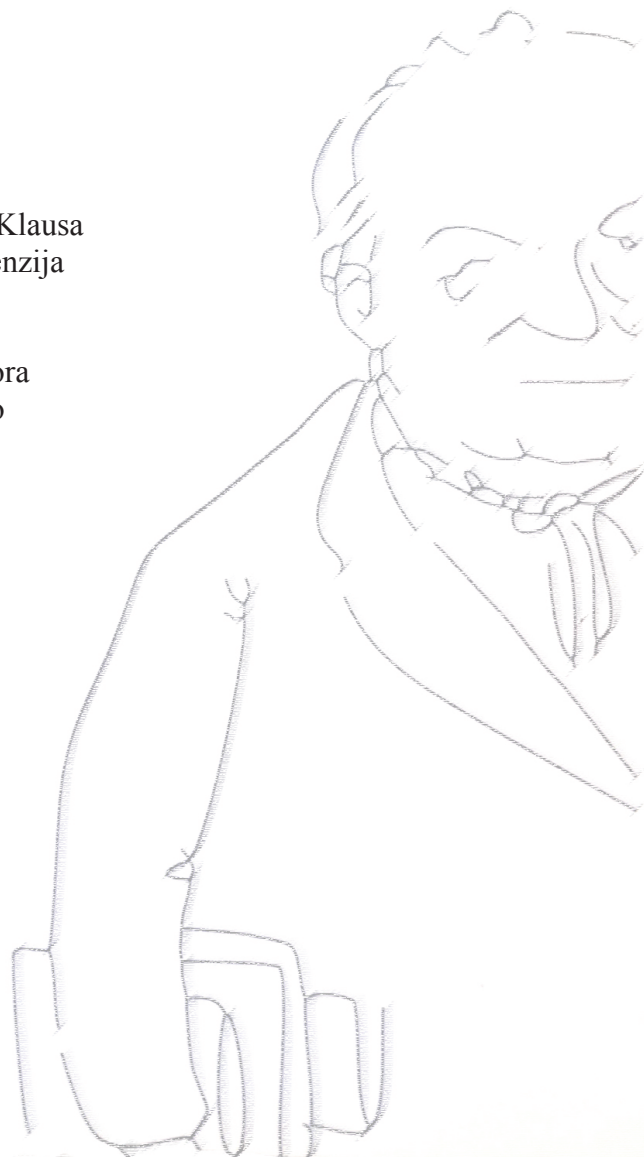
NATAŠA GUĐELJ, rođena 1997. u Trebinju. Studentkinja je master studija digitalne ekonomije na Ekonomskom fakultetu u Beču. Članica je književne grupe Forum mladih pisaca koja se okuplja u podgoričkom KIC-u Budo Tomović. Osvojila je treću nagradu na konkursu “Ulaznica 2019”, drugu nagradu “Mladi Dis” i drugu nagradu na Festivalu poezije mladih u Vrbasu. Dobitnica je treće nagradu na književnom konkursu “Sremčevi dani” - Bal u Elemiru i prve nagrade “Ratkovićevih večeri poezije” za 2021. godinu. Poeziju je objavljivala u zbornicima i književnim časopisima, a pjesme su joj prevedene na francuski i grčki jezik.

Nataša
GUĐELJ

KLAUSTROFOBIJA IMA VIŠE DIMENZIJA

u avionu
volim da sjedim pored prozora
izronim iz njega
napravim
jedan veliki okovratnik
ti kažeš:
to izgleda kao da si na giljotini
ta slika me uznemirava
nema veze
pusti da skinu glavu
nek leti dugo
i postane hrana za kitove
nek izbace i tijelo
sahrane su besmislene
ležanje me umara
bojim se stajanja u mjestu
bojim se seoba i novih tepiha
plašim se
da me sahrane pored nekog Kluausa
koji je previše učtiv
stalno započinje small talk
i pomjera se da bih imala više mjesta

plašim se
da me sahrane pored nekog Kluausa
klaustrofobija ima više dimenzija
o kojima se čuti
u avionu
volim da sjedim pored prozora
i razmišljam kako je prijatno
u utrobi kita.

Valentina
RADULOVIĆ

VALENTINA RADULOVIĆ je profesorica književnosti. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu UCG, na kom je završila i magistarske studije na smjeru Nauka o književnosti. Magistarske studije je takođe završila i na Humanističim studijama na UDG. Njeni radni angažmani uglavnom su se odnosili na poslove u obrazovanju i kulturi. Karijeru je počela kao profesorica u osnovnim i srednjim školama, a potom je bila i direktorica JU OŠ „Štampar Makarije“ u Podgorici. Pod pokroviteljstvom Britanske Vlade završila je Obuku za predavača na koledžu, Bishop Grosseteste University, UK. Od Ministarstva prosvjete bila je angažovana u nizu projekata osmišljavanja i realizovanja reforme obrazovanja u Crnoj Gori. Svoj doprinos afirmaciji kulturne baštine kako Glavnog grada, tako i Crne Gore, počela je kao savjetnica, a potom kao zamjenica sekretara Sekretarijata nadležnog za kulturu Glavnog grada Podgorica, gdje i sada radi. Inicijatorica je Manifestacije “Dani Dragana Radulovića” i Književne nagrade “Dragan Radulović” i idejni tvorac Manifestacije.

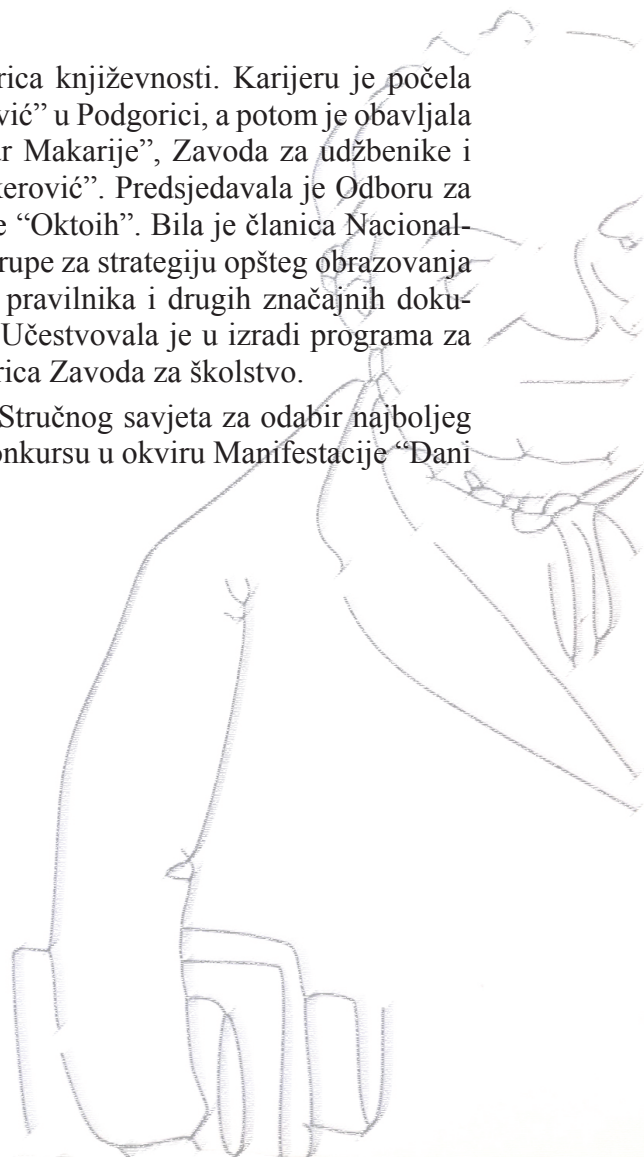
Bila je autorka i koordinatorka niza projekata koje je realizovala u saradnji sa NVO sektorom koji su afirmisali kulturu Crne Gore, osobito književno stvaralaštvo. Učesnica je Manifestacije “Dani Radovana Zogovića”, panelista na preko 50 događaja u zemlji i inostranstvu i autorka niza radova u oblasti kulture i obrazovanja.

Zoja
BOJANIĆ
LALOVIĆ

ZOJA BOJANIĆ LALOVIĆ je profesorica književnosti. Karijeru je počela kao nastavnica u Gimnaziji “Slobodan Škerović” u Podgorici, a potom je obavljala dužnost direktorice Osnovne škole “Štampar Makarije”, Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva i Gimnazije “Slobodan Škerović”. Predsjedavala je Odboru za opšte obrazovanje i žiriju za dodjelu nagrade “Oktoih”. Bila je članica Nacionalnog savjeta za obrazovanje i članica Radne grupe za strategiju opšteg obrazovanja i niza radnih grupe za donošenje strategija, pravilnika i drugih značajnih dokumenata u oblasti obrazovanja u Crnoj Gori. Učestvovala je u izradi programa za nastavu CSBH jezika. Odnedavno je direktorica Zavoda za školstvo.

Zoja Bojanić Lalović je bila predsjednica Stručnog savjeta za odabir najboljeg učeničkog literarnog rada realizovanog na konkursu u okviru Manifestacije “Dani Dragana Radulovića”.

EDIN SMAILOVIĆ, rođen u Bijelom Polju 1980. Filozofski fakultet, na Odsjeku historije, završio je u Sarajevu. Pohađao je master studije bibliotekarstva u Ljubljani. Objavio je dvije knjige poezije i jednu knjigu priča. Rukovodilac je Narodne biblioteke u Bijelom Polju.

Edin
SMAILOVIĆ

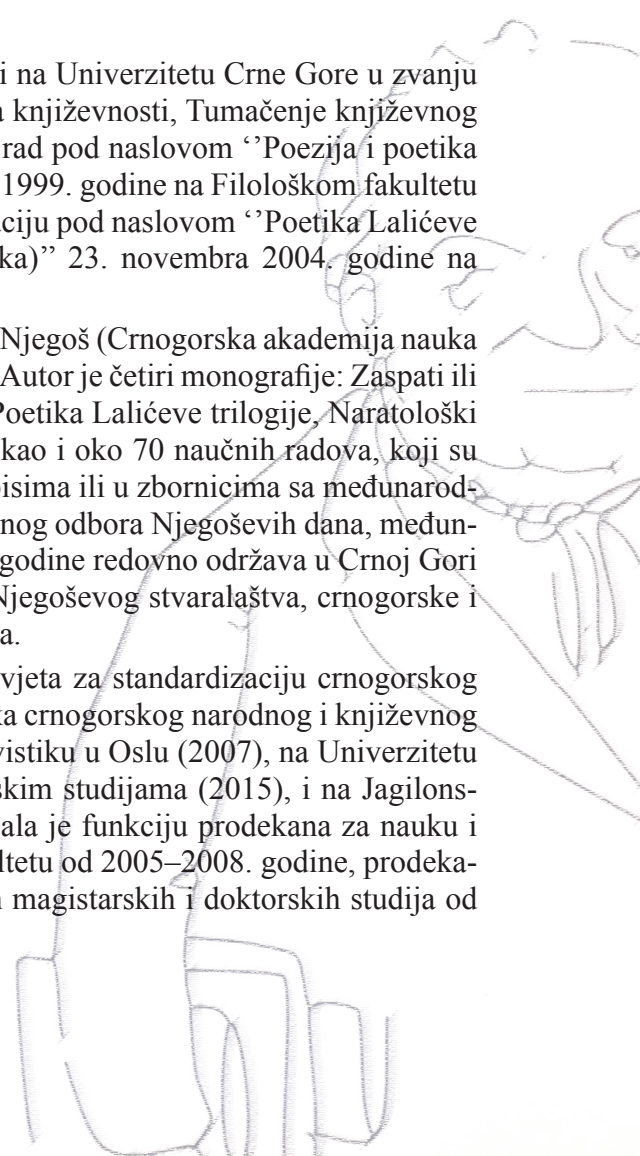

Tatjana
ĐURIŠIĆ
BEČANOVIĆ

TATJANA ĐURIŠIĆ-BEČANOVIĆ radi na Univerzitetu Crne Gore u zvanju vanrednog profesora na predmetima: Teorija književnosti, Tumačenje književnog djela i Crnogorska književnost. Magistarski rad pod naslovom "Poezija i poetika Rista Ratkovića" odbranila je 10. septembra 1999. godine na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, a doktorsku disertaciju pod naslovom "Poetika Lalićeve trilogije (Zlo proljeće, Lelejska gora i Hajka)" 23. novembra 2004. godine na istom fakultetu.

Angažovana je u Institutu Petar II Petrović Njegoš (Crnogorska akademija nauka i umjetnosti) u svojstvu zamjenika direktora. Autor je četiri monografije: Zaspali ili umreti (Poezija i poetika Rista Ratkovića), Poetika Lalićeve trilogije, Naratološki i poetički ogledi, Semiotičke interpretacije, kao i oko 70 naučnih radova, koji su objavljeni uglavnom u međunarodnim časopisima ili u zbornicima sa međunarodnih konferencija. Predsjednik je Organizacionog odbora Njegoševih dana, međunarodnog slavističkog skupa koji se od 2008. godine redovno održava u Crnoj Gori a posvećen je proučavanju i promovisanju Njegoševog stvaralaštva, crnogorske i ostalih južnoslovenskih književnosti i kultura.

Tatjana Đurišić-Bečanović bila je član Savjeta za standardizaciju crnogorskog jezika, predsjednik Savjeta za izradu Rječnika crnogorskog narodnog i književnog jezika, gostujući predavač na Katedri za slavistiku u Oslu (2007), na Univerzitetu „Adam Mickijevič” u Poznanju, na doktorskim studijama (2015), i na Jagilonskom univerzitetu u Krakovu (2017). Obavljala je funkciju prodekana za nauku i međunarodnu saradnju na Filozofskom fakultetu od 2005–2008. godine, prodekana za nastavu i rukovodioca postdiplomskih magistarskih i doktorskih studija od 2009–2012.

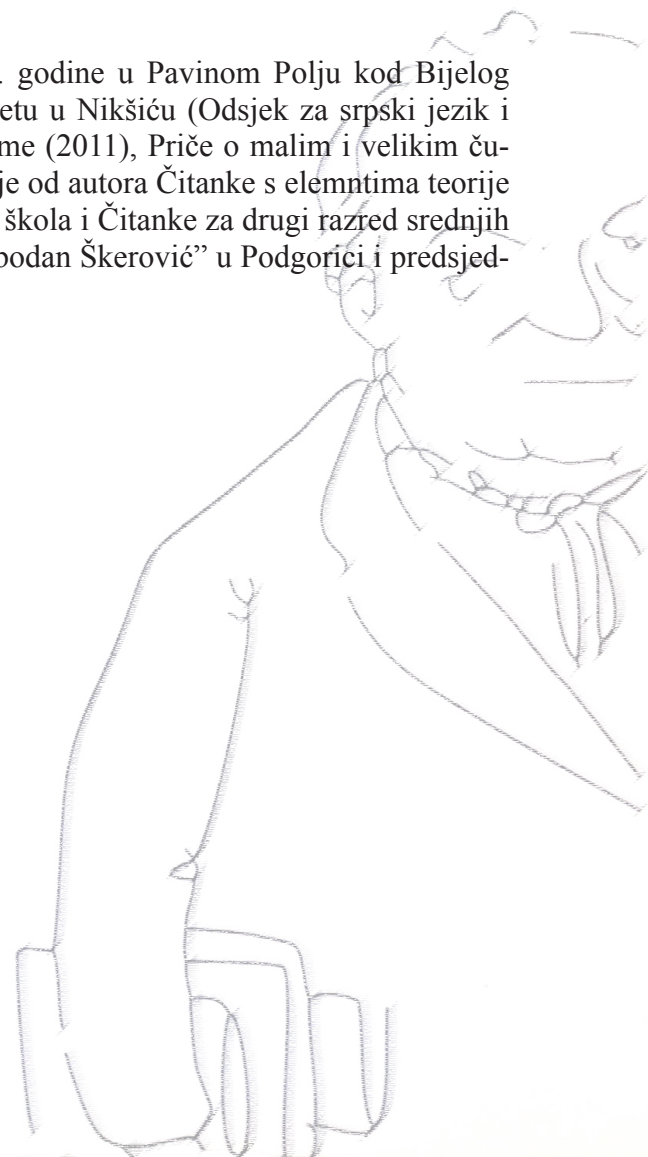
MARINKO VORGİĆ – književnik i književni kritičar. Autor je brojnih književnih kritika, eseja i feljtona u časopisima i periodici u Crnoj Gori i region. Pored kritike i eseja objavljivao je poeziju i dramske tekstove u *Književnoj reči*, reviji *Ovdje* i časopisima *Itaka* i *Ars*. Objavio je knjigu eseja i književnih oglada *Raščaravanje vedrine* i dva romana: *Još ne sviće* i *Prazni grobovi*. Živi i radi u Podgorici.

Marinko
VORGİĆ

Radoman
ČEČOVIĆ

RADOMAN ČEČOVIĆ, rođen je 1979. godine u Pavinom Polju kod Bijelog Polja. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Nikšiću (Odsjek za srpski jezik i književnost). Objavio je: *Krivotvorene pjesme* (2011), *Priče o malim i velikim čudima* (2013, sa Kemalom Musićem) i jedan je od autora *Čitanke s elementima teorije književnosti* za prvi razred srednjih stručnih škola i *Čitanke* za drugi razred srednjih stručnih škola. Profesor je u Gimnaziji “Slobodan Škerović” u Podgorici i predsjednik Savjeta JU Ratkovićeve večeri poezije.

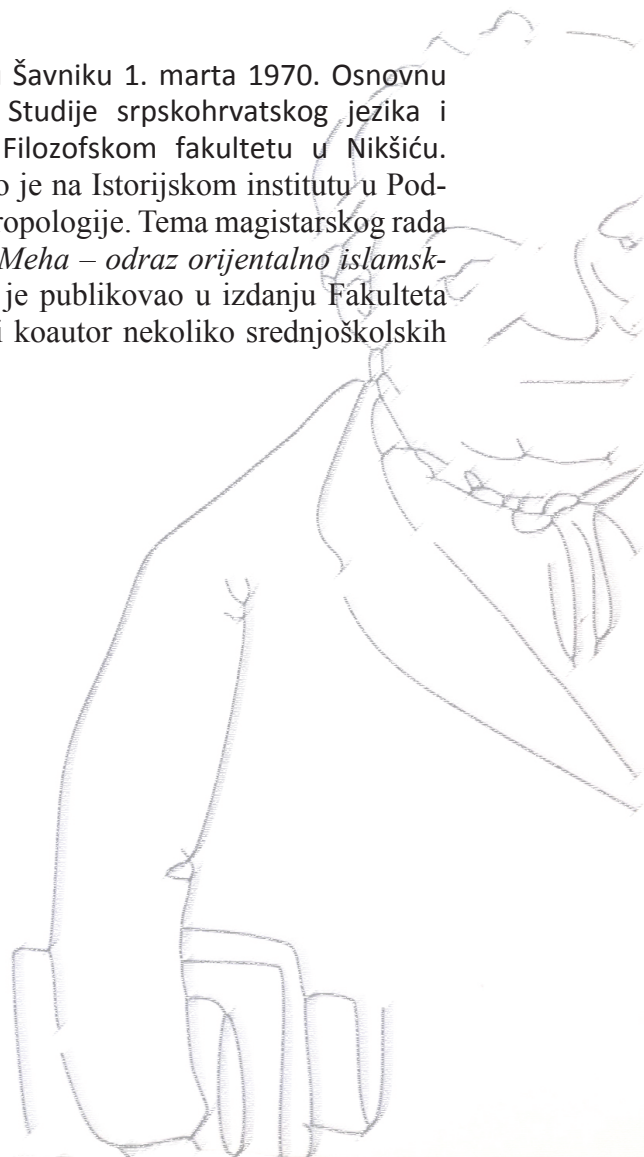
ADNAN REPEŠA, rođen u Mostaru 1978. Do sada objavio četiri knjige – dvije zbirke priča i dva romana.

Adnan
REPEŠA

Aleksandar
ČOGURIĆ

ALEKSANDAR ČOGURIĆ, rođen je u Šavniku 1. marta 1970. Osnovnu i srednju školu pohađao je u Kolašinu. Studije srpskohrvatskog jezika i jugoslovenske književnosti završio je na Filozofskom fakultetu u Nikšiću. Poslijediplomske magistarske studije završio je na Istorijskom institutu u Podgorici, na smjeru Istorija kulture i istorija antropologije. Tema magistarskog rada bila je *Avdo Međedović Ženidba Smailagić Meha – odraz orijentalno islamskoga kulturnoga obrasca u Crnoj Gori*, koju je publikovao u izdanju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost. Autor je i koautor nekoliko srednjoškolskih čitanki u Crnoj Gori.

HODO KATAL, (Vrba kod Tutina, 1958.) završio je Jugoslovensku književnost i srpskohrvatski jezik na Filozofskom fakultetu u Prištini. Objavio je knjige poezije: *Nebeska konjica*, *Planinski plesači*, *Berlinski led*, *Palata Zahri*, *Sedmo ljeto*, *Dan i po*, *Dnevnik jednog emigrant*. Priredio je više knjiga iz bošnjačke epike, kao i epove Avda Međedovića. Takođe, priređivač je Antologiju bošnjačke poezije za djecu i Antologiju bošnjačke priče za djecu. Živi i radi u Tutinu.

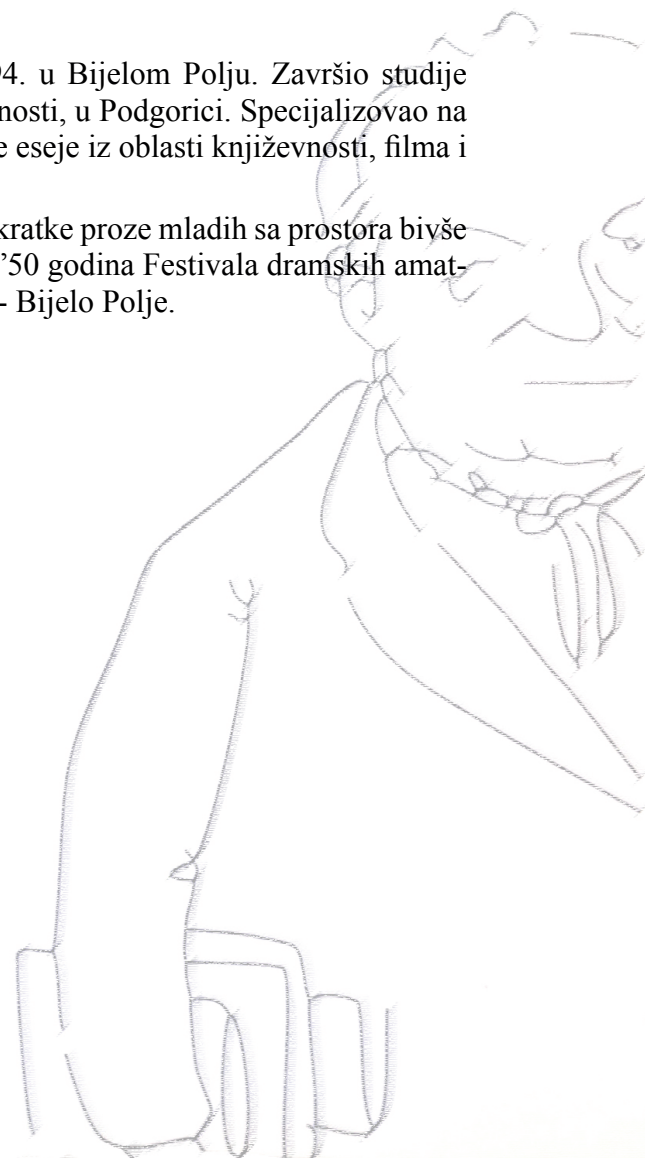
Hodo
KATAL

Amar
MULABEGOVIĆ

AMAR MULABEGOVIĆ, rođen je 1994. u Bijelom Polju. Završio studije Fakulteta umjetnosti - teorija i istorija umjetnosti, u Podgorici. Specijalizovao na Teoriji moderne i savremene umjetnosti. Piše eseje iz oblasti književnosti, filma i likovnih umjetnosti, kao i kratke priče.

Priče je objavljivao u zbornicima poezije i kratke proze mladih sa prostora bivše Jugoslavije. Jedan je od autora monografije "50 godina Festivala dramskih amatera Crne Gore", u izdanju Centra za kulturu - Bijelo Polje.

RAFET MULIĆ, master komunikolg, rođen je 1963. u Bijelom Polju. Objavio je dvije knjige priča i dobio dvije nagrade za kratke priče. Organizator je brojnih kulturnih događaja, moderator i učesnik mnogih književnih programa. Bibliotekar je u Srednjoj stručnoj školi u Bijelom Polju.

Rafet
MULIĆ

Dženan
KOS

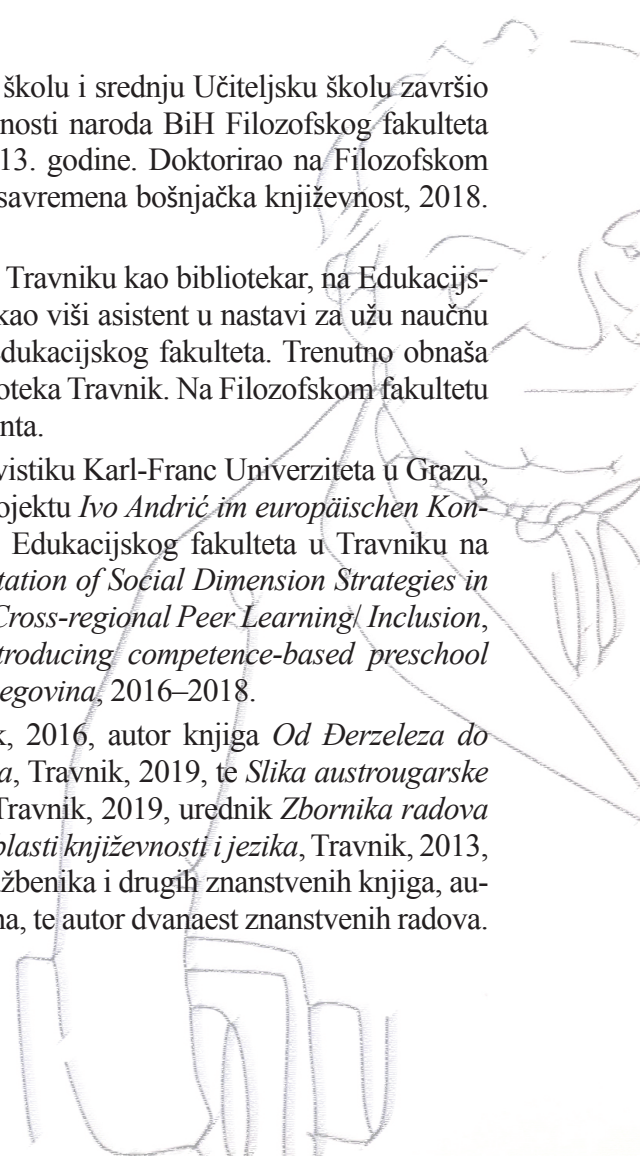
DŽENAN KOS, rođen u Travniku. Osnovnu školu i srednju Učiteljsku školu završio u Travniku. Diplomirao na Odsjeku za književnosti naroda BiH Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Na istom odsjeku i magistrirao 2013. godine. Doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zenici, naučna oblast književnost – savremena bošnjačka književnost, 2018. godine.

Radio u Mješovitoj srednjoj školi „Travnik“ u Travniku kao bibliotekar, na Edukacijskom fakultetu u Travniku kao asistent, a zatim kao viši asistent u nastavi za užu naučnu oblast književnost, te kao voditelj Biblioteke Edukacijskog fakulteta. Trenutno obnaša funkciju direktora Javne ustanove Gradska biblioteka Travnik. Na Filozofskom fakultetu u Zenici radi kao spoljni saradnik u zvanju docenta.

Znanstveni boravak obavio na Institutu za slavistiku Karl-Franc Univerziteta u Grazu, Austrija. Na ovom institutu bio i saradnik na projektu *Ivo Andrić im europäischen Kontext*, 2010–2012. Bio i član projektnih timova Edukacijskog fakulteta u Travniku na Erasmus+ Project: *Development and Implementation of Social Dimension Strategies in Armenia and Bosnia and Herzegovina through Cross-regional Peer Learning/ Inclusion*, 2016–2018, te Erasmus+ Project Teacher: *Introducing competence-based preschool teacher education curricula in Bosnia and Herzegovina*, 2016–2018.

Koautor knjige *Kultura izražavanja*; Travnik, 2016, autor knjiga *Od Đerzeleza do Levenfelda: eseji o književnom djelu Ive Andrića*, Travnik, 2019, te *Slika austrougarske okupacije u bosanskohercegovačkom romanu*, Travnik, 2019, urednik *Zbornika radova Prva međunarodna znanstvena konferencija u oblasti književnosti i jezika*, Travnik, 2013, autor i potpisnik lekture deset univerzitetskih udžbenika i drugih znanstvenih knjiga, autor i potpisnik četiri recenzije tekstova bh. romana, te autor dvanaest znanstvenih radova.

Oženjen i otac dva dječaka.

**NAGRAĐENI AUTORI RVP
DO 27 GODINA**

PRVA NAGRADA RVP ZA PJESNIKE DO 27 GODINA

KRSTO GILJEN (2002) rođen je u Nikšiću, Crna Gora. Od malena se bavi raznim oblicima pisane riječi, a poeziju doživljava kao „medijum bezgranične slobode i uzajamnog ranjavanja“. Trenutno studira filmsku režiju na Fakultetu Dramske umjetnosti Cetinje, a svoje radove usputno provlači po regionalnim, prijateljskim portalima. „Leptir u ramu“, njegova prva zbirka poezije, nastala je isključivo kroz njega i za njega, i predstavlja njegov možda i najveći doseg.

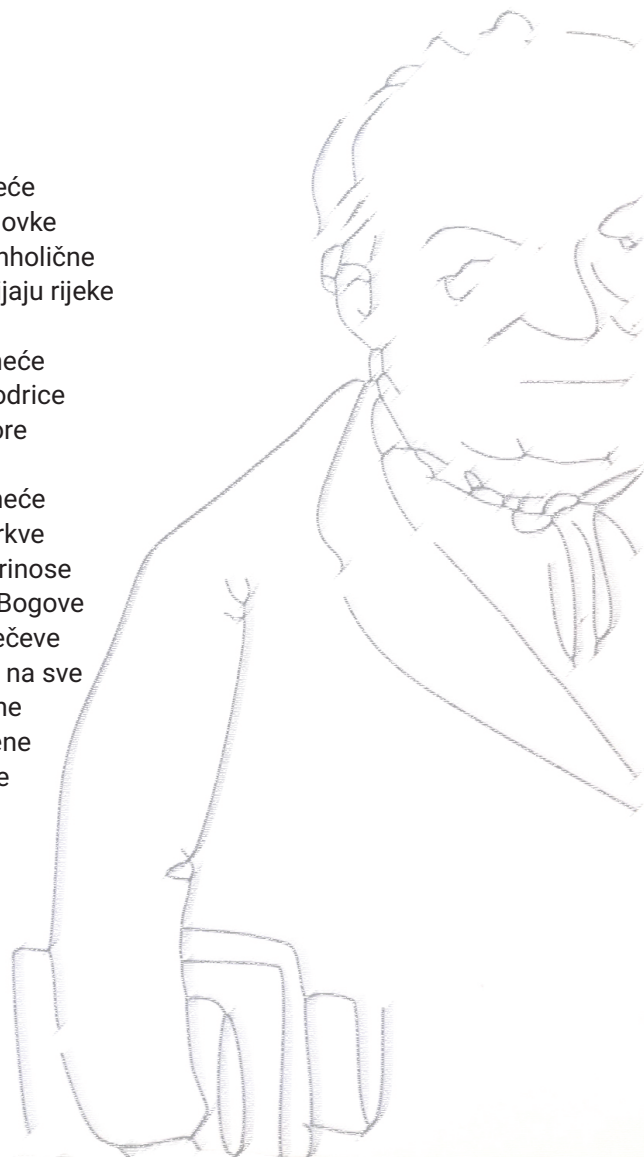
Krsto
GILJEN

uspavanka

zaspah ti oče kraj prozora sam
mačkolik sam svu noć usnio san
u snu smo oče bili ti i ja
u vatri od šećera plamte seni naše
propuštene reze na vratima tromo
ka tebi, ka meni, noževi i recke
u plamenu, u zori, ja te u snu budim
ja te u snu budim, rovovi od peći
pod grlom zriče ubod prepun krvi
ja ti se oče kraj prozora smejem
ja ti se oče kraj prozora ne budim

moje nikad neće

jagnje moje zaspati neće
niko ga nikad omrznuti neće
kada poraste polomiće olovke
i zaboraviti na žene melanholične
i na ljude što čašama ispijaju rijeke
jagnje moje umrijeti neće
niko ga nikad zaboraviti neće
kada poraste skrivaće modrice
i zaboraviti na naše prozore
jagnje moje odvesti neće
niko ga nikad rasplakati neće
crne ptice pred vratima crkve
kljunom jagnje moje da prinose
kada poraste da omrzne Bogove
kada poraste da pobije zečeve
kada poraste da zaboravi na sve
i ni iz čega opet život krene
iz daljine oblaci, ptičje sjene
čelo nabrano licem uz lice
da jagnje moje obljuje
da jagnje moje prigrle
jagnje moje voljeno
niko nikad neće.

Brahim
KAJEVIĆ

DRUGA NAGRADA RVP ZA PJESNIKE DO 27 GODINA

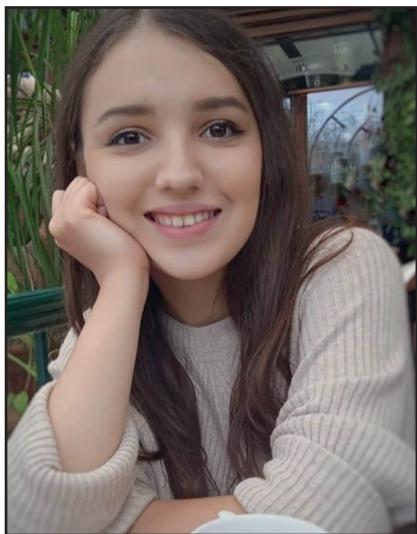
Zima

Dječak na napuhavanje,
Malo kafeina, malo nikotina,
Djelotvorno,
Krajnje funkcionalno.

Uličarenje mi ne pada na pamet,
Ulice ovog grada su tužne koliko i ja,
One bar mogu da tvrde da pripadaju ovdje,
Ja sam tu samo na papiru.

Znojjava 2021.

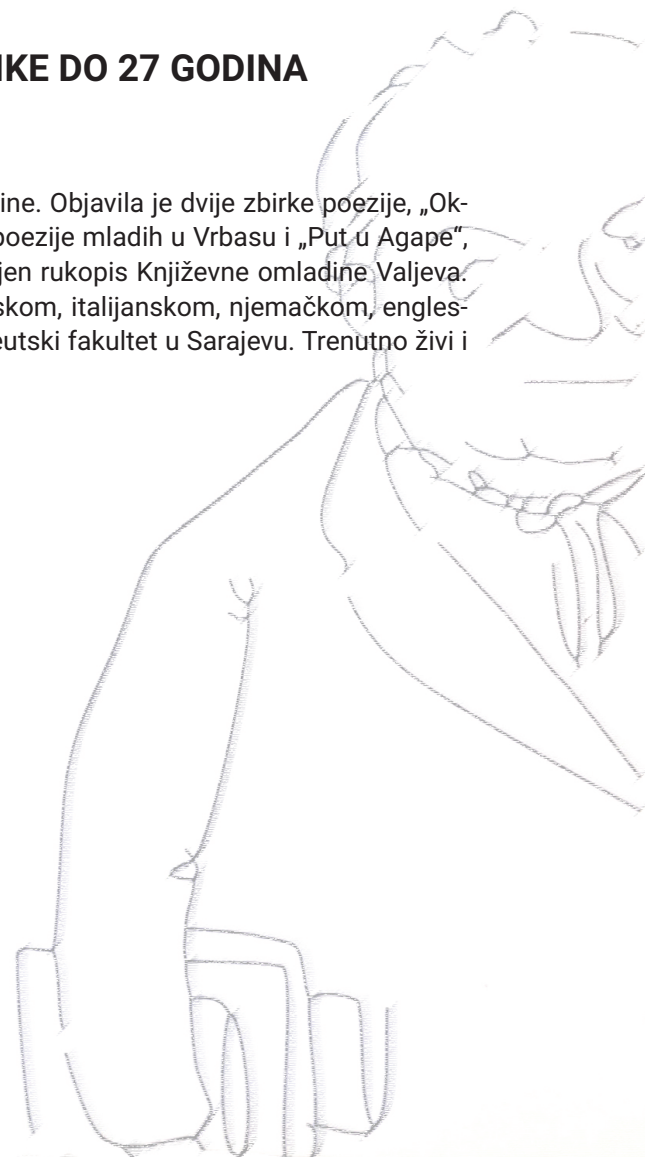
Počeo sam da se znojim svake noći.
Možda umireš.
Kako je moguće da imam upalu nakon 4 ture antibiotika?
Možda imaš sindrom slomljenog srca.
Mislim da nije velika stvar.
Jest za jednog introverta.
Dobro sam, ne boli me ništa.
Ne još.
Nije me više strah da ću poludeti.
Moguće je da je kasno.

Amina
HRNČIĆ

TREĆA NAGRADA RVP ZA PJESNIKE DO 27 GODINA

AMINA HRNČIĆ iz Maglaja rođena je 1995. godine. Objavila je dvije zbirke poezije, „Ok-tava“, nastala u sklopu prve nagrade Festivala poezije mladih u Vrbasu i „Put u Agape“, objavljena u okviru nagrade za najbolji neobjavljen rukopis Književne omladine Valjeva. Pjesme su joj prevedene i objavljene na francuskom, italijanskom, njemačkom, engleskom i makedonskom jeziku. Završila je Farmaceutski fakultet u Sarajevu. Trenutno živi i radi u Novom Sadu.

linije na dlanovima

najdraže osmijehe primila sam od ljudi koji
imaju samo harmoniku sraslu sa kičmom
i prste oblikovane u zvuk

istina je ono da ko pjeva zlo ne misli
i da je sretan onaj koji je odvojen od svega
što samo od sebe ne posjeduje dušu
zato se harmonikaši uvijek smiju
prolili su sebe u nežive prostore
koji sada vrište ekstazom u nesanjanoj sreći
i neukalupljenoj radosti
jedini su među ljudima uspjeli materiji uliti duh
što ih čini najbližim liku po kom su napravljeni
uvjerena sam kako su svi ostali osuđeni na neuspjeh
jer su im instrumenti kompromitovani sumnjom

linije na dlanovima oduvijek su iste
govori mi romkinja sa heterohromijom
kaže da nikad ne znam šta mi život nosi
i kako ću umrijeti prilikom pada sa konja
a meni je teško odreći se oblika
živim sa nejasnim ubjeđenjem
kako smo se trebali roditi sa iscrtanim putevima
kojima treba teći život i da su sve odluke smiješne

kupiću konja govorim joj tako mora da bude
i vidim sebe kako padam sa vranca
u naručje boga koji svira harmoniku

rasuti u četiri vjetra

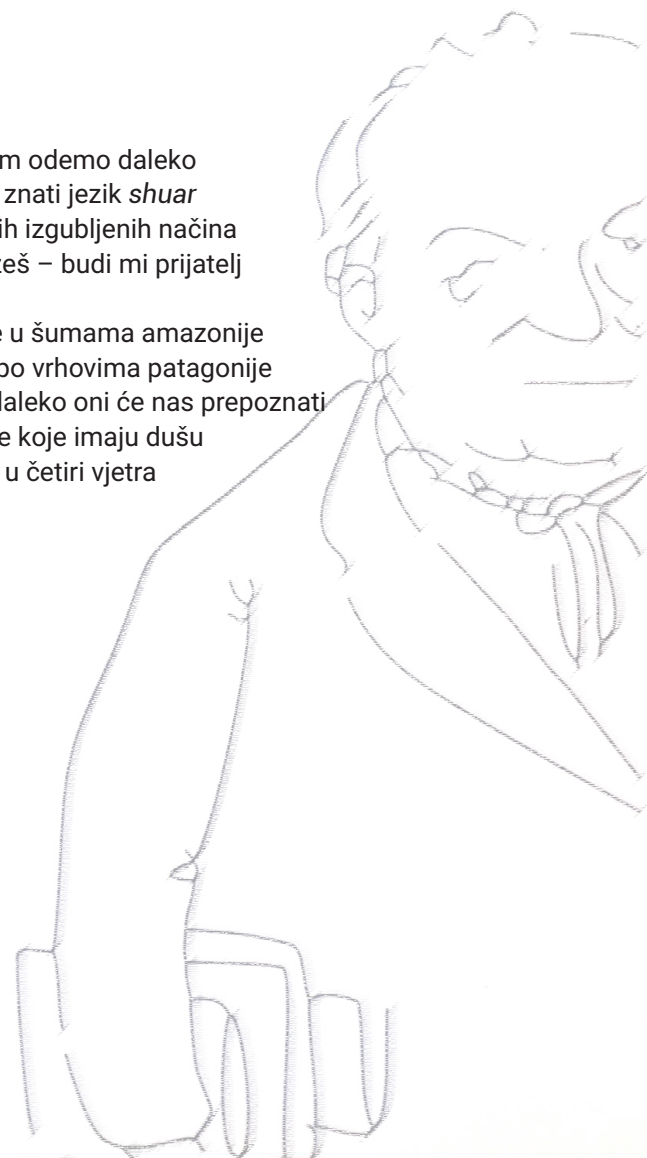
naruči mi marimbu sa druge strane svijeta
napravlenu rukama zanatlije sa ekvadora
tri štapa sa drvenim kuglicama
šešir isključivo od cvijeća
haljinu da se slaže s njim i kastanjete
odvest ću te na neku šarenu livadu
i praviti ću se da sam opet dijete

želim da se krećemo u ritmu
osmijeha peruanaca
uz melodiju njihovih srca
i passilo će da se uvuče
pod kožu i prirodno nastani u našim kostima
spor kao valcer ali živ

naruči nam marimbu sa druge strane svijeta
tri štapa sa drvenim kuglicama i kastanjete
noću ćemo ih svirati da se svetimo komšijama
da se muče kao mi kad vrišti ono dijete

kad jednom odemo daleko
već ćemo znati jezik *shuar*
i stotine drugih izgubljenih načina
da nekom kažeš – budi mi prijatelj

i sakrit ćemo se u šumama amazonije
i tražit ćemo se po vrhovima patagonije
kad jednom odemo daleko oni će nas prepoznati
kao lutalice koje imaju dušu
rasutu u četiri vjetra

●●●●● 5 2

Ratkovićeve večeri poezije

3 4 5

Septembar 2022.

mmmmmm Ratkovićeve
mmmmmm Večeri poezije
Bijelo Polje

Javna ustanova
"Ratkovićeve večeri poezije"

Opština Bijelo Polje

Crna Gora
Ministarstvo kulture i medija